

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 1

28 Ocak 2015 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.06

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----0-----

BAŞKAN – “Hoş geldiniz.” diyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Araştırma Komisyonu toplantısına hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Gündemden önce, çok değerli komisyon üyelerimizi bilgilendirmek istediğimiz noktalar var. Bunlardan bir tanesi: Cumhuriyet Halk Partisinin Komisyon üyelerinden birinde değişiklik oldu. İstanbul Milletvekili Sayın Sedef Küçük ayrıldı, oradan boşalan yere Balıkesir Milletvekili Sayın Nedret Akova geldi.

Hoş geldiniz.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Hoş bulduk. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – İkinci nokta: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Cemil Çiçek Beyefendi’nin 5 Şubat 2015 Perşembe günü saat 12.30’da Komisyon üyelerine bir yemek daveti olacak. Bütün Komisyon üyesi milletvekillerimiz olarak o yemekte Sayın Başkanımızla birlikte olacağız.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Nerede olacak?

BAŞKAN – Yanılmıyorsam Mermerli Salon. Ama, tekrar, yeri zaten bildirilir.

Tekraren söylüyorum: 5 Şubat Perşembe 12.30.

Üçüncü nokta: 9-20 Mart 2015 tarihleri arasında New York’ta Birleşmiş Milletlerde gerçekleşecek olan Kadının Statüsü 59’uncu Komisyonu yıllık toplantı kapsamında 8-11 Mart tarihleri arasında Komisyonumuzun, Parlamentonun ve grupların önereceği isimlerle birlikte 4 kişilik -artı 1 uzmanla- bir çalışma ziyareti olacaktır.

Komisyonumuzun yurt içi çalışma ziyaretleri takvimi hakkında taslak olarak bilgilendirmek isterim: Ankara çalışma ziyareti programımız var, Antalya çalışma ziyareti programımız var, Şanlıurfa çalışma ziyareti programımız var, İstanbul çalışma ziyareti programımız var.

Bu programların detaylarıyla ilgili Komisyon Uzmanımız Gürsel Bey sizi bilgilendirecek.

Buyurun Gürsel Bey.

KOMİSYON UZMANI GÜRSEL ÖZTÜRK – Sayın Başkan, sayın üyeler, değerli katılımcılar; yurt içi çalışma ziyaretleri takvimi hakkında bilgi arz ediyorum.

Ankara çalışma ziyareti programı:

Tarih: 6 Şubat 2015 Cuma günü saat 11.00-18.30 arası.

Kapsam: Cezaevi ziyareti, Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi, Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı Elektronik İzleme Birimine ziyaret, Tıbbi Sosyal Hizmet Birimi ziyareti ve Krize Müdahale Merkezine ziyaret.

Antalya çalışma ziyareti programı:

Tarih: 13-14 Şubat Cuma-Cumartesi günleri yapılacak.

Kapsam: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ziyareti, İlk Kabul Birimi ziyareti, Kadın Konukevi ziyareti, Antalya Büyükşehir Belediyesi Kadın Dayanışma Merkezi ziyareti, İnsan Ticareti Mağdurları İstasyon Tipi Sığınmaevi, Antalya Aile Danışmanları Derneği.

Şanlıurfa çalışma ziyareti programı:

Tarih: 20-21 Şubat.

Kapsam: Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi ziyareti, Kadın Konukevi ziyareti, Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü ziyareti, Kadın Merkezi (KAMER) ziyareti, Hayati Harrani Kadın Destek Merkezi ziyareti, İl Jandarma Komutanlığı Çocuk ve Kadın Kısım Amirliği ziyareti, Suruç-Harran Kampı ziyareti.

İstanbul çalışma ziyareti programı:

Tarih: 27-28 Şubat 2015.

Kapsamı: Gazete, dergi ve televizyon genel yayın yönetmenleriyle toplantı, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ziyareti, İstanbul Kalkınma Gelişim Vakfı İnsan Ticareti Mağduru Kadın Konukevi ziyareti, Üsküdar Belediyesi Kadın Danışma Merkezi ziyareti, İlk Kabul Birimi ziyareti.

Arz ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 2

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Gürsel Bey.

Bu konularda, değerli komisyon üyelerimizin katkı sağlamak isteği varsa söz verebilirim.

Buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – KAMER ziyareti yapılacak Şanlıurfa’da değil mi, yanlış anlamadıysam?

BAŞKAN – Evet.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – KAMER ziyaretinin gerekçesi nedir? Başka bir sivil toplum kuruluşunu ziyaret etmedik bugüne kadar.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama KAMER çok önemli.

BAŞKAN – Şöyle: Sahada, bu alanda çalışan güçlü STK’lar var. Yani çok ciddi bireysel hikâyelerden ve olumsuzlardan çok ciddi bilgi ve tecrübe sahibiler. Yani oraya gidip de bütün bunları incelerken onlarla da bir görüşme yapmamış olmak eksiklik olabilir. Onların da bence önerilerinin alınması gerekiyor diye düşündük.

Sizin öneriniz varsa onu da değerlendirebiliriz.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Diğer yerlerde yok mu acaba? Antalya ziyaretimiz var, ondan önce burada var. Diğer sivil toplum kuruluşlarıyla...

BAŞKAN – Özellikle bu alanda çalışma yapan Türkiye’deki sivil toplum kuruluşları belli. Yani kadın odaklı çalışma yapan her STK değil de şiddet ve bu şiddetin arkasındaki saiklerde tecrübeli olan birkaç önemli kadın kuruluşu var. O anlamdadır.

Ama sizin öneriniz varsa gidilen yerlerde ziyaret edilmesi veya davet edilmesi gerekenler listesinde -zaten çoğu da değerlendirildi- onlarla da irtibata geçilir tabii.

Yani bu arada KAMER, Yeni Çözümler Vakfı, Kadın Cinayetleri Önleme Platformu, KADEM... Zaten bunlar da davetli olarak toplantılarımıza katılacaklar.

Ama -tekraren söylüyorum- öneriler varsa bugün o önerileri alırız, program içerisinde elverdiği kadar hemen değerlendirmeye başlarız.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu bu konuda ciddi araştırmalar yaptığını sizler de muhakkak takip ediyorsunuz Özellikle şiddet konusunda. O zaman benim önerim de onları da ziyaret etmek olacaktır.

BAŞKAN – Tamam.

Teşekkür ediyorum ilginize.

Buyurun Sayın Binnaz Toprak.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şimdi, Candancığım, KAMER güneydoğuda bu -tırnak içinde- töre cinayetleriyle uğraşan Türkiye’nin en önemli örgütü, bilmem bilmeden mi sordun bunu diye izah ediyorum.

Başında Nebahat diye bir kadın var ve de şunu saptamışlar yıllar içinde: Bir aile şu veya bu nedenle –genellikle namus nedeniyle- bir kızı veya bir kadını öldürmeye karar verdikten sonra üç ay geçiyor. Bu üç ay içinde çok ciddi çalışma yapıp kurtarıyorlar öldürülmekten. Ya aileyi ikna ediyorlar ya alıyorlar kaçırıyorlar, sığınmaevine koyuyorlar veasire vesaire. Son derece başarılı bir örgüt. Bu, kadına karşı şiddetle Türkiye’nin güneydoğusunda isim yapmış, uluslararası alanda da isim yapmış önemli bir örgüt. Yani bunu ziyaret etmemek düşünülemez.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ben farklı yerleri de ziyaret etmek anlamında...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tabii tabii... Ama öyle bir sordun ki niye KAMER’i ziyaret ediyoruz gibi. Onun için açıklama ihtiyacı duydum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Tek başına niye KAMER?

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Tekraren söylüyorum: Gerçekten sahada bu alandaki en vahim vakalarda birebir çalışmış ve bunların önlenmesi üzerinde de bazı metotlar geliştirmiş olduğu için seçildi. Ama başka öneriler varsa onları da değerlendiririz.

Şimdi, izninizle, gündeme geçiyorum.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Sayın İlknur İnceöz, Aksaray Milletvekilimiz -sağ olsunlar- davetimizi kabul ettiler, bugün bizimle.

“Hoş geldiniz.” diyorum.

Komisyonun kadına yönelik şiddetin sebepleri ve alınması gereken önlemler hususunda yaptığı çalışmalar oldu.

Sayın Başkan bu çalışmaları bizimle paylaşacak.

Kendisine tekrar “Hoş geldiniz.” diyorum ve sözü Sayın İnceöz’e bırakıyorum.

Buyurun Sayın Başkan.

KEFEK BAŞKANI İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarımız; kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılması, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulmuş olan Komisyonunda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 3

çok Değerli Başkanlığınızda milletvekili arkadaşlarımın ve uzman arkadaşlarımızın yapacakları çalışmalarda öncelikle başarılar diliyorum.

Hakikaten bu Komisyonun çok önemli bir komisyon olduğunu düşünüyorum. Sahada özellikle yasa çıktıktan sonra neler oluyor bitiyor, bu anlamda belki de bugüne kadar yapılan komisyon çalışmaları içerisinde en faal olan komisyon olacak. Ben bu anlamda, tekrar, memnuniyetimi dile getirerek tüm arkadaşlarımıza, Başkanım sizlere başarılar diliyorum.

Tabii, kadına yönelik şiddet sadece bizim ülkemizde değil, aslında dünyanın her yerinde başlı başına bir problem. Tüm dünyada çok yaygın bir insan hakları meselesi. Dünyanın her yerinde ırk, dil, din, etnik grup ayırmadan her tür toplumda her farklı biçimde yüzünü gösteren bir şiddet ve tüm kadınların yaşadıkları ortak toplumsal bir sorun olarak görülmektedir. Ve ne yazık ki ülkemizde de bunun varlığı, bir insan hakları ihlali, toplumsal bir sorun olarak da var olma devam etmektedir.

Özellikle 1980'li yıllardan itibaren sivil toplumun konuyla ilgili yürüttüğü kampanyalar, kadına karşı şiddet ve toplumsal gündemdeki önemli konulardan biri olarak görülmeye başlamıştır. Bu farkındalık kamu kurumları ve mevzuat nezdinde de kendini göstermiş, ilk yasal kurumsal düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Ancak kadına karşı şiddet meselesi, salt olarak kadınların fiziksel şiddete maruz kalması ve öldürülmesine indirgenemeyecek kadar kapsamlı bir meseledir. Kadına yönelik şiddet fiziksel olarak görülebileceği gibi ekonomik, sosyal, sözel, psikolojik ve cinsel olarak da farklı şekillerde görülebilmektedir.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; ülkemiz, bildiğiniz üzere, gerek uluslararası taahhütleri gerekse kadına yönelik şiddetin ülkedeki durumunu dikkate alarak kadına yönelik şiddetin önlenmesi, mağdurların korunması amacıyla her alanda yasal ve idari tedbirler olarak topyekün bir mücadele başlatmıştır. Bu alanda kaydedilen en önemli gelişmelerin başında bugüne kadar Türk Medeni Kanunu'nda, Türk Ceza Kanunu'nda, CMK'da yapılan değişiklikler, yine 2006/17 sayılı çocuk ve kadınlara yönelik şiddet hareketleri ile töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi için alınacak tedbirler konulu Başbakanlık Genelgesi de bunlar arasında sayılabilir.

Yine, uygulamanın geliştirilmesi için Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından ulusal eylem planları, Bakanlığımız nezdindeki çalışmalar da aktif olarak devam etmekte.

Hepinizin bildiği üzere, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu 2009 yılında kurulmuş ve bu konu, kurulduğu andan itibaren de Komisyonumuzun gündemine alındı. Tabii, 2009'da kuruldu, 2010 yılında kadına karşı şiddetin önlenmesi amacıyla bir alt komisyon kuruldu. Bugün, aslında sunumu ben Alt Komisyon Başkanımız Ordu Milletvekilimiz Mustafa Hamarat'ın yapmasını arzu ederdim çünkü bu Komisyonunda, Alt Komisyon Başkanı olarak çok ciddi emeği var arkadaşlarımızla beraber. Ama kendisi bugün burada olmadığı için ben de Komisyon Başkanı sıfatıyla bu görevi yerine getirmek için sizlerle beraberim.

2010 yılında yapılan çalışma içerisinde -belki sizinki kadar çok geniş kapsamlı değil ama- alt komisyon faaliyeti olarak o gün gerek sahada yapılan çalışmalar gerek hukukçular, akademisyenler, şiddet mağdurları ve belki failerin de içerisinde olduğu geniş kapsamlı bir çalışma yapıldı. Ve 2010 yılında yapılan çalışma sırasında o günkü mevzuata da bir bakmak lazım. O gün mevzuatta sadece 4320 sayılı 1998 yılında çıkarılmış bir kanun vardı, Aile Kanunu. Aile mahkemeleri yeni kurulmuştu. Ve şiddet konusunda o güne kadar da zaten sağlam ve sağlıklı veriler oluşmamıştı çünkü bu anlamda bu yasa çıkana kadar da öyle kayıt tutacak ayırt edici bir mekanizma da söz konusu değildi gerek Emniyette gerekse adli makamlarda. Sadece bu iş müessir fiil olarak çıkmaktaydı.

Tabii, bu 4320 sayılı Kanun'un o tarihte yürürlüğe girmiş olması uygulama noktasında... Ben de o dönemde avukatlık yapan bir kardeşiniz olarak sahada çok önemli sıkıntılar yaşadık aslında. Kanun'un içeriğinden doğru düzgün ne hâkimlerin, savcılarının, uygulayıcıların haberi vardı, avukatlar dahi bu Kanun'a nasıl müracaat edeceğini bilemiyordu o dönemde.

Bu süreçte böyle bir çalışma yapıldı. Bununla beraber -bu konuya tekrar döneceğim- kadına karşı şiddetle mücadelede özellikle hepimizi ilgilendiren bir konu olduğu, yine bu raporumuzda kadına karşı şiddetle mücadele medyanın kritik rolüne ve eğitimine özellikle önem çektik bu hususlarda çözümle ilgili. Çünkü medya, bugün insanların etkileşimine baktığımızda görsel her şey çok daha etken olmakta. Bu raporumuzun sonuç kısmında bildirelerimiz arasında yer almakta.

RTÜK'ün medyada kadına karşı ayrımcılık ve cinsiyetçi kalıpları teşvik eden yayınlara karşı sonuç kısmında dikkatli olmasını istedik.

Bu yayınların STK'lar ve üniversitelerle iş birliği yapılarak takip edilmesini ve yine bu tarz yayınlar öncesi uyarı işaretleri konulmasını -ki şu anda konulmakta- dahası sadece yayınları yapanları değil yayınları izleyenlere sıradan insanlar içerisinde harekete geçilmesi konusunda tavsiyelerde bulunuldu bu rapor vesilesiyle.

RTÜK ve Millî Eğitim Bakanlığının da bu süreçte yine medya okuryazarlığı dersinin tartışmaya gelmesi söylenen, yazılan, rapora dercedilen tavsiyeler arasında.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 4

Yine, şiddetle mücadelenin çok yönlü bir mücadele olması gerektiğinden yola çıkarak özellikle bakanlıklarımız, kurumları arasındaki koordinasyon ve iş birliğinin yine raporumuzda dikkat çektiğimiz hususlardan.

Bununla beraber, özellikle Sağlık, Adalet ve İçişleri Bakanlıkları arasında bir koordinasyonun, şiddeti önleme ve engelleme konusunda temel rolüne de dikkat çektik ve bu kurumlardaki doktor, hemşire, polis, mülki amirler, savcı ve hâkim gibi ilgili personelin yine kadına karşı şiddet konusunda farkındalığın ve bilgilerinin artırılması gerekliliği raporumuzda belirtilmiştir.

Komisyonumuz 2010 yılında gerçekleştirdiği bu çalışmanın ardından gelen süreçte –biraz evvel de söyledim- belli bazı ilerlemeleri kaydetti. Şimdi, bu çalışma yapılırken yürürlükte 4320 sayılı Kanun vardı, fakat buradaki tavsiyeler, özellikle rapordaki –raporu da biz size sunacağız- en çok eleştirilerden bir tanesi, neredeyse tamamı, yarıya yakın kısmı, özellikle belki yarıya da geçecek şekilde mevcut mevzuatla ilgili sıkıntılardı. Ortada bir vakta var ve mevcut 4320 sayılı Yasa bu vakiye karşı yetersiz kalan bir düzenlemeydi. Neredeyse -raporunuzu okuduğunuzda göreceksiniz ki- eleştirilerin tamamına yakın bir kısmı 4320'nin eksikliğiyle alakalı ve yapılacak olan yasal düzenlemelerdir. Önerilerimizin çoğu da bu hukuki düzenlemelere göre idi.

Şimdi onlara çok fazla girmeyeceğim zaten rapor sizde olacak çünkü güncelliğini de bu anlamda ben kaybettiğini düşünüyorum oradaki önerilerin. Akabinde, hepinizin de bildiği gibi, yine kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla ilişkin mücadeleye Avrupa Konseyi Sözleşmesi 2011 yılında ülkemiz tarafından imzalandı, onaylandı ve hepimiz tarafından “İstanbul Sözleşmesi” olarak bilinir. Ve yine bu sözleşmeye uygun olacak şekilde ülkemizde 6284 sayılı Yasa olarak bilinen 4320 sayılı Yasa'dan çok daha geniş, 4320 sayılı Yasa'da sadece aile bireyleri varken, kapsamın da genişletildiği bir düzenleme o günden bugüne hayatımıza geçti.

Eğer o çalışmanın bir katkısı olduysa bu yasal düzenlemenin hayata geçmesi noktasında çok önemli bir veri oluşturduğunu düşünüyorum. Bununla beraber, tabii, ülkemizdeki hassasiyet, Bakanlığımızın hassasiyeti, yapılan çalışmaların da bir veri olması vesilesiyle bu Kanun hayatımıza girdi.

Şimdi, değerli milletvekili arkadaşlarım, Meclisimizin ve Komisyonumuzun ve Hükümetimizin bugüne kadar çalışmalarında ve bugüne kadar geldiğimiz noktadan şöyle kısaca bir bahsetmiş bulunduk.

Kadına karşı şiddet 6284 sayılı Yasa uygulanmasına rağmen, hâlâ gündemden düşmemiştir. Yani biz birçok alanda tedbir alıyoruz, geçmişte töre ve namus cinayetleri, Meclis araştırma komisyonu kuruldu, yasal düzenleme yapıldı ama bir bakıyoruz ki hâlâ kadına karşı şiddet gündemimizde mevcuttur.

Şimdi, burada, tabii, başka konuları da irdelemek gerektiğini düşünüyorum. Bunun sadece bir yasal düzenlemeyle yeterli olmadığını, burada toplumu etkileyen özellikle aile bireyleri olsun, kadın-erkek ilişkileri olsun, toplumu etkileyen etkenlerin ne olduğuna bakmak lazım. Biraz evvel söylediğim raporda da bunun çok yönlü olduğunu, esas boşluğun hukuki düzenlemelerde olduğunu ama bununla beraber medyanın, eğitimin, toplumu ve bireyleri etkileyen tüm faktörlerin de çok önemli etkenler arasında olduğunu da belirtmemiz lazım. Çünkü bugün hâlâ çok geniş kapsamlı bir mevzuat varken bu gündemden düşmüyorsa bunun başka alanlardaki faktörlerine... Belki sonuç kısmında bunlara tekrar değineceğim ama sırayı bozmamak adına devam etmek istiyorum.

Araştırma Komisyonunun da bu anlamda çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü sizin yapacağınız çalışmayla 6284 sayılı Kanun'un öncesindeki durumu, sonrasındaki durumu, gösterilen iyileşme ve gelişmeleri kıyaslama, mevzuattaki eksiklikleri tespit etme, 6284 sayılı Kanun'la kurulan mekanizmada da bir eksiklik varsa bunları saptama anlamında Komisyonunuzun da ayrıca katkı vereceğini düşünüyorum.

Bu kabul edilen kanunlarla kurulan kurumların sağlıklı işleyip işlemediklerinin tespit edilmesi, var olan eksiklikler varsa bunların ortaya çıkarılması, belki yeni bir düzenlemeyle takviye etmek gerekiyor mu, bu anlamda da Komisyonun çalışması çok önemli.

Yine, Parlamento tecrübelerimiz göstermiştir ki bir kanun çıktıktan sonra yetkili kurum, kapasiteleri, altyapıları, bunlara yeterli olup olmadığı noktasında bunun da gözlemlenmesi, takip edilmesi ve denetlenmesi gerekiyor. İşte bu anlamda da yapacağınız saha çalışmalarının çok önemli katkı sunacağı kanaatindeyim.

Bununla beraber, ben, özellikle 6284 sayılı Yasa'da gördüğüm birkaç eksikliği sizlerle paylaşmak istiyorum yani size sadece ışık tutması adına.

Biliyorsunuz 6284 sayılı Yasa -biraz evvel söylediğim minvalde- çok geniş kapsamlı düzenlenmiş ama uygulamada özellikle şiddet önleme ŞÖNİM merkezleri kuruldu. Bu hâlihazırda bildiğim kadarıyla 14 ilde var. Bu ŞÖNİM'lerin yapısının, donatımının ilden ile yeri geldiğinde farklılık arz ettiğini görmekteyiz.

Buradaki ekipman ve uygulama noktasında bazı sıkıntılar var, sanıyorum yönetmeliği de çıkmadı. Bunların tamamlanması, burada görev alacak kişilerin korunması da dâhil olmak üzere, yolluk vesaire birçok konuların da altyapısında eksiklikler olduğu sahada bize gelen konular arasında.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 5

Yine, 6284 sayılı Kanun kapsamında önleyici ve koruyucu tedbirleri verecek mülki amirler, kolluk amirleri, hâkimler, savcılar, bunların da sık sık eğitime tabi tutulmaları, ne yapacakları konusunda çok daha sağlam ve sağlıklı bir bilgiye ulaşmaları konusunda... Bunların dönemsel olarak yapılması gerekiyor. Bu Kanun geldiğinde biz Adalet Komisyonundaydık o dönemde. Yine altyapı itibarıyla da Emniyetle de şöyle bir diyalogumuz oluşmuştu: Özellikle bu Kanun'da görev alacak herkesin bu konuda çok ihtisas sahibi insanlar olması lazım Emniyet personeli de dâhil. Ben 6284 çıktuktan bugüne kadar bu Kanun'un uygulanışı noktasında çok önemli bir mesafe aldığımızı da söylemek istiyorum.

Hatta şöyle bir öneride de bulunmuşuk Kanun çıkarken: Emniyette bu birimlerde görev alacak yani bu konuyla ilgili, Yasa'nın uygulamasıyla ilgili hangi safhada olursa olsun görev alacak arkadaşların, görevli kişilerin de ayrıca ihtisas yapması gerektiğini, belki Emniyetin bu birimlerinin daha eğitim verilirken bu aşamada görev yapacakların ayrılması gerektiği konusunda da bir bilgi vermiştik.

Yine, Kanun'da bu önleyici tedbirlere ben daha çok ağırlık verilmesi gerektiği kanaatindeyim. Çünkü biz şu ana kadar 6284, daha evvelki yapılan çalışmalar, yasal düzenlemeler dâhil bunların hepsi aslında şiddet ortaya çıktıktan sonra yapılan ve sonuca yönelik düzenlemelerdir. Bu Kanun'un bir yönden de şiddeti önleyici, işte ŞÖNİM'lerin görevi şiddeti izleme, önleme, engelleyebilme noktasında bir yükümlülüğü vardır. Bu tedbirlere ben çok daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Yine, kamu kurumlarına görevler verilmiş. Her kurumun kendi üzerine düşen görevi bu anlamda sağlam bir şekilde yapabilmesi gerekiyor.

Yine, karar verici durumdaki hâkimlerimiz de konuyu özetleyecek gerekli bilgi ve evrakı hazır edecek birimlerini oluşturması... Bu Kanun'un uygulanması sırasında da bizim Komisyonumuza da bireysel başvurular olmakta, özellikle Kanun'un uygulanması sırasında haksız ve yersiz bir şekilde ikincil mağduriyetlere de sebebiyet vermemek gerekmektedir. Bu konuda da hassas olunması gerektiği kanaatindeyim.

Yine, 6284 sayılı Kanun'la yetkilendirilmiş kurumlar arasında tüm bakanlıklar, kurumlar dâhil olmak üzere her birinin kendi içindeki koordinasyonunun sağlam bir şekilde yapılması gerektiği kanaatindeyim. Eğer yetki ve sorumluluk karmaşası olursa bürokratik işlemler hızlanmaz ve şiddet mağdurlarına bir mağduriyet daha eklemiş oluruz.

Bunlar uygulamada zaman zaman bize gelen konular olduğu için sizlerle paylaşma ihtiyacını hissettik.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; bugüne kadar hayata geçirdiğimiz tüm yasal reformlar bu şiddeti önleme anlamında değerli adımlar ama yasal reformların hayata nasıl geçtiği, sorunların çözümünde ne kadar etkili olduğu da nasıl uygulandığıyla alakalıdır.

Kısa vadede ve uzun vadede iki hususu daha sizlerle paylaşacağım ve konuşmama son vereceğim. İlki, yasal düzenlemelerin, özellikle 6284'ün hayata geçirilmesinde etkin şekilde uygulanması, uygulama sürecinde de ortaya çıkan sorunların çözümü noktasında yine iyi bir denetim mekanizmasıyla eksikliklerin tamamlanması. Burada da biz parlamenterlere önemli bir görev düştüğü kanaatindeyim.

Yine, ikincisi, toplumda özellikle mevcut cinsiyetçi kalıp ve klişelerin önüne geçilmesi ve hiç kuşkusuz kadına karşı şiddet bu kalıp ve klişelerden beslenmekte ve bunlardan dayanak almakta. Bu çerçevede kadına karşı şiddetin toplumumuzun ve dinimizin geleneğinde olmadığına, hem de bir insan hakkı ihlali olduğunu özellikle insanların zihinlerine küçük yaşlardan itibaren yerleştirmemiz gerektiği kanaatindeyim ve kanunlarımıza karşı, kadına karşı suç addetmesi, şiddet uygulayanların cezalandırılmasında biraz evvel tüm konuşmam çerçevesinde söylediğim şekilde tek başına yeterli ve caydırıcı olmadığını, aslında biz sonuç kısmından ziyade başa dönmeliyiz, bununla ilgilenmeliyiz, bütün tedbirleri almamız. Bu, devletin özellikle görevidir ama başa dönüp bu sorunun çözümü ortaya çıkmasındaki sebepleri de yok edecek tedbirleri alma noktasında işte Komisyonunuzun yapacağı çalışmalar bizim bundan önceki alt komisyon çalışmalarının önemli katkı sunduğu gibi, ben çok önemli sahada katkı sunacağı kanaatindeyim.

Ve şiddet ne şekilde olursa olsun, kime yapılırsa yapılsın bir insan hakkı ihlali olduğu konusuna üstüne basa basa vurgu yapıyorum ki kadına ve çocuğa olduğunda ki yapı itibarıyla, yaradılış itibarıyla çok daha vahim olduğunu paylaşmak istiyorum. Bu konuda, özellikle eğitimin ve farkındalık noktasında medyanın çok önemli katkı olacağını düşünüyorum. Başta, eğitim, medya toplumsal, zihinsel dönüşümün bu sorunun çözümü noktasında önemli katkı sunacağı kanaatiyle ben tekrar geçtiğimiz hafta katılacağım bu toplantıya İstanbul'daki program nedeniyle katılmadığım için tekrar mazeretimi sizlere sunmak suretiyle beni davet ettiğiniz için teşekkür ediyorum. Tüm bu sunumu da, çok emeği geçmiş olan alt komisyon başkanım, bugün Komisyonumuzun üyesi değil ama Ordu Milletvekilimiz Mustafa Hamarat ve milletvekili arkadaşlarım adına bu fırsatı verdiğiniz için de tekrar teşekkür ediyorum, saygı ve selamlarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum. Çok önemli bilgiler paylaştınız bizimle. Ayrıca, raporu da ek olarak sunacak olmanız iyi. Biz de onu raporumuzda ek olarak yayımlarız. Böylece kamuoyuna daha derin, geniş paylaşma imkânı olur.

Bu arada değerli milletvekillerimizden katkı sağlamak isteyen varsa, sırayla söz vereceğim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 6

Buyurun Sayın Güven.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sunum için teşekkür ediyorum.

Şimdi, orada benim kafama takılan bir iki soru oldu. Bunu daha önce de bir kez dile getirmiştim aslında ama. Şimdi, aslında kadına şiddetle ilgili, çocuklara şiddetle ilgili çok araştırmalar yapılmış ama bütün bu yapılmış olan ve sonuçlanmış olan araştırmalara göre ne yapıldı veya ne yapılmadı da hâlâ kadına şiddette artış var? Hatta kadın cinayetlerinde de artış oluyor. Yani ben bu konuda görüşünüzü almak istiyorum.

Bir de medyanın rolü, tabii ama biz bir okumayan toplumuz aslında. Yani televizyonlarda da kadına şiddetle ilgili veya şiddeti artıracak birtakım görseller yok aslında yani en çok televizyon seyrediliyor, daha çok gazetelerde görüyoruz. E okuyan kesim belli. Hani, burada medyanın rolü ne kadar çok olabilir veya ne yönden olduğunu düşünüyorsunuz? Öğrenmek istemişim.

Teşekkür ederim.

KEFEK BAŞKANI İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Ben de çok teşekkür ediyorum. Dikkatle dinlediğiniz çok belli. Müsaadenizle Sayın Başkanım, cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

KEFEK BAŞKANI İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Şimdi, kadına karşı şiddetle alakalı bugüne kadar mesela ne yapıldı çalışmalar noktasında?

İşte, biraz evvel paylaştım. Mesela, 6284 sayılı Yasa'nın çıkmasında Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda o gün kurmuş olduğu alt komisyon çalışmasının ben çok önemli bir veri olduğunu düşünüyorum. Şimdi, o komisyon çalışmasının bizzat içinde değildim ama o gün komisyon üyesi olarak gerçekten Mustafa Hamarat da benim değerli bir meslektaşımıdır, kendisi de avukat olarak sahadan gelmiştir, çok istişare halindeydik ve o gün için ve o 4320 sayılı Yasa'nın ilk çıktığında da yine sahada olan bir kardeşiniz olarak özellikle şunu vurgulamak istiyorum. Çok büyük bir eksiklikti. Yani ondan öncesini hiç düşünemiyordum. O güne kadar bir yasal düzenleme hiç yoktu. 4320'yi bulduğumuzda uygulama noktasında bir şey yakalamış olmanın sahadada mutluluğu içerisindeydik o gün itibarıyla ve daha sonrasında Meclisimizde özellikle bir alt komisyon kurulması, bu konuda çalışmalar, Hükümetimizin o dönemdeki hassasiyetleri, Bakanlığımızın da hassasiyetleri de düşünüldüğünde bu çalışmanın aslında 6284'e çok ışık tutucu olduğunu düşünüyorum. Raporu biz size sunacağız. O rapora baktığımızda özellikle hukuki alanlardaki eksikliklere baktığımızda neredeyse -biraz evvel konuşmamda da bahsettiğim üzere- tamamı hukuksal boşluklarla, 4320 sayılı Yasa şöyle olsaydı, 4320 sayılı Yasa böyle olsaydı diye tamamen yorumlar yapıldı eksiklikler üzerinde ki o sonuç kısmının yazımında biz bizzat destek vermeye de gayret gösterdik hukukçu kökenli milletvekilleri olarak ve bugün 6284'e geldiğimizde yeni bir yasa belki uygulamasındaki sahadaki özellikle vurgu yapmak istediğim de şu: O günkü çalışmalar, Bakanlığımızın, Hükümetimizin hassasiyetleri 6284'ü ortaya çıkardı ama 6284 de hâlâ yasada, sahadada yasayla tolere edilemeyen, yok edilemeyen, eksik olduğunu düşündüğümüz ya da uygulamada sıkıntı varsa nerelerden kaynaklanır? İşte, bu anlamda da araştırma komisyonunun 6284'ü de tolere edebilmek adına, eksikliklerini tamamlayabilmek adına ben çok önemli bir çalışma olduğunu düşünüyorum bu anlamda. Bu, birinci sorunuza bir cevap niteliğiydi.

Yine, konuşmamda da söyledim. Özellikle bizler okumaktan ziyade görerek, zaten öğrenmenin de bildiğim kadarıyla ağırlıklı bir, çoğunluklu kısmı yani yüzde 70'e varan kısmı görmeyle, izlemeyle algı oluşabiliyor. Dolayısıyla söylediğim şekilde yasa olmak zorunda, yasal düzenleme yapılmak zorunda, tedbirler alınmak zorunda. Tüm alandaki boşluklar devlet eliyle giderilmek zorunda ama bununla beraber yapılması gereken bir şey var ki eğitimle beraber zihinsel dönüşümü gerçekleştirebilmek.

Şimdi, bütün bunlar sonuçlarla alakalı kısımlar ama başa dönük bir bireyi 0-3 yaşından itibaren alıp yetiştirmeye başladığımızda onların yetişmesi noktasında eğitimi katmamız lazım. Yasa sonuca yönelik tedbir olduğu için birey yetiştirirken nerelerde eksiklikler var, aile içinde mi eksiklikler var, eğitimde mi eksiklikler var, toplumda mı eksiklikler var, onları hayata katmak lazım. Bunu yaparken de medyanın elbette ki çok önemli katkıları var. Bizim komisyonumuzun yine çalışmaları arasında "Medya ne kadar etkili?" diye geçtiğimiz dönem içerisinde medya üzerinde kadının rolüyle alakalı yapılan çalışmalara baktığımızda oralarda gördüğümüz bir şey var ki bu zaten hepimizin de bildiği bir konudur. Bugün medyada televizyonda, dizilerde, reklamlarda, yayınlarda kadının kullanıldığı obje anlamında ya da işte bir filmde şiddet kullanılıyorsa ertesi günü bir bakıyorsunuz bunlar bir örnek teşkil edebiliyor veya biraz evvel söylediniz, bir kadının öldürülme hikâyesini yine medyada canlı olarak çok detaylı bir şekilde verilmesi ya da yazılması. Bununla ilgili hepimizin hafızalarında vardır ki bir haberi okuyor, daha sonra bir bakıyor ki onunla alakalı uygulamayı bir başkası örnek almış. Yani, sizler bilirsiniz, birçok yerde bu basın yayın özgürlüğüne asla sınırlama değildir ama kötü örnek olacaksa bu konuda her birimizin çok büyük hassasiyetler göstermesi, yazdığımız, çizdiğimiz ve görselde gösterdiğimiz konularda kötü örnek teşkil

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 7

edecek olan tüm görsellerde... Yani buna çok dikkat etmek lazım ve hassasiyet göstermek lazım diye düşünüyorum. Bu anlamda, medyanın da böyle yıkıcı olduğu kadar yapıcı bir rol üstlenmesi gerektiğini de sizlerle paylaşma gereği hissettim.

Çok teşekkür ediyorum.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ediyorum. Bir şey daha sorabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Şiddetin artmasını, kadına karşı özellikle, onu neye bağlıyorsunuz?

KEFEK BAŞKANI İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Ben buna aslında cevap verecektim, unuttum zannediyorum.

Şimdi, şiddetin artmasıyla alakalı böyle bir telaffuz ediliyor, böyle bir cümle kuruluyor ama şimdi şiddetin uygulanmaya başlandığı andan itibaren yine konuşmamda da belirttim, kanun çıkıyor, biz ondan sonra şiddet verilerine yavaş yavaş ulaşmaya çalışıyoruz. Hâlihazırda şu anda 4320'den sonra elimizde az buçuk, çok da sağlam olmayan veriler, 6284'le beraber, işte tüm bakanlıkların, kurumların birbiriyle iş birliği içerisinde, örneğin, bir İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, bunların hepsinin iç içe, birbirine girift bir şekilde çalışması lazım ki 6284'ten sonra bunlar hep kayıt altına müessistir diye girer, Adalet Bakanlığı dosyalar üzerinden aile içi şiddet, kadına karşı şiddet hangileri, bunlar ayırt edilebilmeli ve ondan sonra sağlıklı veriler üzerinden konuşabilmeliyiz. Eskiden veri olmadığı için bunun ne kadar arttığı, ne kadar eksildiği konusunda ben böyle bir algı oluşturulmasının çok doğru olmadığını düşünüyorum. Ama şu bir gerçektir ki toplum olarak hepimiz bugün uygulanan şiddetin farkındayız. Bugün gerek STK'lar gerek Komisyon olarak biz gerek sizlerin yapmış olduğu çalışmalar vesilesiyle herkesin vermiş olduğu katkıyla toplumda şiddete karşı topyekûn bir hareket içerisinde olmak ve farkındalık oluşturmanın da çok önemli olduğu kanaatindeyim. Ben arttığı noktasından ziyade veriler olmadığı için bu telaffuzun çok doğru olmadığı kanaatindeyim. Sağlıklı verilerle... Mesela, önümüzdeki on yıl içerisinde bu veriler sağlıklı bir şekilde elimize geçtiğinde artıyor mu, eksiliyor mu, nerede eksiklikler var konusunda çok daha sağlıklı bir istatistiki veri oluştuktan sonra bunun üzerinde konuşmak çok daha doğru olacaktır. Ama bugün görünen şudur ki bir şiddet vardır ve bu şiddet konusunda herkes elinden geleni yapması gerekiyor, farkındalık oluşturması gerekiyor ve topyekûn bir hareket içerisinde olmamız gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Akova, buyurunuz.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, şiddet her yerde var. Fiziksel de şiddet olabilir ama söylemlerle de şiddetler var. Ben bazı siyasilere konuşmalarını arka arkaya dizdiğimde –bir rapor hâlinde de sizlere vereceğim- ben bunların kadına karşı bir şiddet olduğunu, toplumda bir infial yarattığını ve hakikaten arka arkaya dizdiğimizde de çok ciddi bir sorun olduğunu sizlerle paylaşmak istiyorum.

Kadına şiddet yalnızca silahla değil, fetvalarla da uygulanıyor. Yine bir ilahiyatçı profesör “Aldatan kocaya tahammül etmek ibadettir.” diyor. Şimdi, bizim içinde bulunduğumuz yıllarda ve 21'inci yüzyıla geldiğimiz bir dönemde hâlâ bunları söyleyebilen ilahiyatçılar varsa, bizim bunları topyekûn reddetmemiz ve mutlaka bir karşı duruş sergilememiz lazım.

Şimdi, ben, tabii, başkanın istatistiki bilgilerinin eksikliği konusunda kısmen katılıyorum. 20080 yılında bir araştırma yapılmış, ondan sonra da sorunun boyutunu ve önemini gösteren çok ciddi bir istatistiksel veri de hazırlanmamış bugüne kadar. Tabii, bunun hazırlanmayışının da sebepleri bana göre çok önemli. Yani “Daha evvel bir istatistiki bilgi yoktu, onun için artmış görünüyor.” demek de işi biraz basite veya -kelimeyi yanlış kullanmayayım- ciddiye almamak gibi olur. Hakikaten ciddi şekilde bir şiddet var, şiddet uygulanıyor, kadına karşı şiddet var. Şimdi, yasaları istediğimiz kadar iyileştirelim. Çok çeşitli çalışmalar yaptık Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda. Daha ileri yerlere de gelmesi mümkün. Ancak toplumda toplumsal zihniyet değişikliğini yaratmadığımız müddetçe bizim bunu çözmemiz mümkün değil.

Onun için, biz, tabii, yasalarda ne gibi değişiklikler yapacağımızı tartışacağız belki, bir karara vereceğiz, rapor hazırlayacağız. Ancak öncelikle bu toplumsal zihniyet değişikliğinin hangi kanallarda eksiklikler var, bunları nasıl değiştireceğiz, geliştireceğiz, bunun üzerinde çok durmamız gerektiğine inanıyorum. Yani benim çok önemli gördüğüm yasalardaki eksikliklerden ziyade uygulamadaki kafalardaki eksiklikler. O nedenle, bunun üzerinde çok durup belki çalışma yapmak gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ediyorum. Şimdilik bu kadar diyorum.

BAŞKAN – Sayın Binnaz Toprak, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bu veriler meselesine ben de değinmek istedim. Evet, yani düzgün bir veri yok elimizde. Olması gerekir. Belki de bu Komisyonun önereceği şeylerden bir tanesi de bundan böyle bütün bu şiddet meselesinde ve genel olarak kadınlara

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 8

ilişkin, kadının statüsüne ilişkin meselelerde düzenli veri toplanması ama veriler eksiktir diye şiddet de artmadı diyemeyiz çünkü önümüzde cinayet verileri var, elimizde. Dolayısıyla bu veriler yani öldürülen kadınların sayısı her yıl sürekli olarak artıyor. Hatta bazı yıllar aydan aya artış gösteriyor. Yani ciddi bir sorunla karşı karşıya olduğumuz kesin. Bunu ben ille de AKP iktidardadır diye artıyor demek istemiyorum çünkü sebeplerini bilmiyoruz, neden arttığını. Artma nedenleri arasında da medyanın bu meselelere dikkat çekmiş olmasını yani bu tür bir söylemi daha doğrusu ben son derece hatalı ve yanlış buluyorum. Bu gündeme geliyor, sık sık gündeme getiriliyor “Efendim, işte, örnek oluyor, medya bunlardan bahsediyor, başkalarına kötü örnek oluyor.” diye. Şimdi, bütün dünyada dünya kadar kötü örnek var. Savaşlar da kötü örnek, IŞİD’i göstermek de kötü örnek, onun gibi terör örgütlerinin de yaptıkları kötü örnek. Şimdi, bunları medyanın kale almaması söz konusu olamaz. Bu düşünce özgürlüğüne de aykırı, bilgi edinme özgürlüğüne de aykırı ve iyi ki de alıyor, iyi ki de biz bu şiddetin arttığının farkındayız, böyle bir sorunla karşı karşıya olduğumuzun farkındayız. Dolayısıyla ben bunun, aman medyayı uyaralım da daha dikkatli davranımlar, daha az bu meselelerden bahsetsinler falan gibi bir noktaya gelebileceğini öngörüyorum. Bunun böyle olmaması lazım geldiğini düşünüyorum. Medyanın bunları bütün açıklığıyla anlatması, yazması tabii ki doğrudur.

Şu demek değil: Ne bileyim ben, kadının kolu, bacağı kesilmiş, o kesik kolu, bacağı medyada gösterebilir anlamında söylemiyorum ama bu cinayetleri düzenli olarak medyanın halka duyurması bence yani kötü örnek falan değil bilakis olumlu sonuçları olan bir mesele.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Şöyle diyebilir miyiz o zaman? Yani medyanın bu tip vahim cinayetlerde kullandığı dil itibarıyla olayı hikâyeleştirmediği değil belki vakayı, sadece vakayı söyleyip cezayı teşhir etmesi daha etkili olabilir diye herhâlde...

Bu konuda ben Sayın Başkana söz vereceğim.

Buyurun.

KEFEK BAŞKANI İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Sayın Başkan, ben de tam bunu kastetmiştim. Yani kastımız şu değil asla: Medya haber verme özgürlüğünden vazgeçsin, haber yapmasın değil. Ama bir haberi veriş var, bir de haberi anlatış hikâyesi var. Şimdi, siz orada, işte, kadını şöyle yaptı, kesti, etti vesaire diye inanılmaz bir şekilde bunu farklı bir hikâyeyle vermeye kalkarsanız yani oradaki özendiricilikten bahsediyorum ben. Yoksa bir kadın öldürüldü şundan ve dram... Mesela, medya haberi şöyle de yapabilir: “Evet, bu kadın öldürüldü ama geride 2 tane yetim kaldı, baba cezaevine gitti.” Hatta bir ara sanıyorum TRT’de şöyle bir belgesel yapılmıştı. Özellikle bu cinayetlerden dolayı cezaevinde olan erkekleri anlattılar, onların pişmanlıklarını anlattılar. Mesela, bunu medyada ya da hayatın içinde kaç kişi takip etti? Ben takip ettim. Asıl onları anlatmak lazım. Mesela, bir eşin pişmanlığından bahsediyor. İşte, bir çöpe eşini parçalayıp - hatırladığım kadarıyla anlatıyorum- cesedini atmıştı. Daha sonra aradan belli bir zaman geçtikten sonra cezaevinde bununla bir röportaj yapıldı ve ben onun pişmanlığını hatırlıyorum. “Hayatı geriye sardığımızda tekrar yapar mısınız?” dediğinde “Asla.” dedi. Çünkü öyle bir noktada ki aile paramparça. 3-4 tane çocuk yetim, her birisi başka yerde. Asıl medya bunlar üzerinden haber yaparsa bunlar çok daha... Yani bir iş yaptığımızda dokuzuncu adımda başımıza ne geleceği noktasında da hayati bir tecrübe olur.

Kastettiğim Sayın Başkanım, sizin de ifade ediş şeklinizle beraber dil konusunda bir sterillik talep ediyorum bu noktada örnek olmaması adına. Medyadan kastım buydu. Yoksa medyanın haber verme özgürlüğüyle bir sınırlama getirilsin şeklinde bir kastım yoktu.

Teşekkür ediyorum bu açıklayıcılık için.

BAŞKAN – Bu açıklama için ben teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, toparlamak ister misiniz? İlave etmek istediğiniz bir şey var mı?

KEFEK BAŞKANI İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Yok. Çok teşekkür ediyorum. Bu anlamda tekrar sizlere çok başarılar diliyorum. Ben müsaade ederseniz dörtte bir toplantımız vardı, oraya geçmek üzere buradan ayrılacağım ama Komisyonumuzun çalışmalarını özellikle yine takip ettiğimizi ve bugüne kadar yapılan çalışmalarını da bizzat okuduğumu da bilmenizi istiyorum. Gerçekten çok önemli. Özellikle sahada alacağımız bilgiler uygulamalar noktasında ve sorunun çözümü ve sorunun en baştan ortaya çıkmaması konusunda verilecek olan katkılar. Bunun iki boyutlu da incelenmesi gerektiği hususunda vereceğiniz katkılarının çok önemli olduğunu düşünüyorum bireyin yetişmesi adına.

Tekrar teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Evet, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanımız Aksaray Milletvekilimiz Sayın İlknur İnceöz’e biz de çok teşekkür ediyoruz.

Süreç devam ediyor Sayın Başkan. Eğer ilave etmek istedikleriniz olursa bilahare yazılı veya sözlü talebiyle de biz sizi ağırlamaktan tekrar memnun oluruz ihtiyaç hâlinde.

Çok teşekkürler.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 9

KEFEK BAŞKANI İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Çok memnun olurum.

BAŞKAN – Şimdi, gündemin 2’nci maddesinde kadına yönelik şiddet olayları kapsamında Kamu Denetçiliği Kurumunu, o kuruma yansıyan şikâyetleri, bu şikâyetlerle ilgili yapılan iş ve işlemler ile sonuçları üzerine Kamu Denetçisi Sayın Serpil Çakın’ın bir sunumu olacak.

Bir sunum mu var?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Evet, bir sunum var ama çok hızlı gideceğim.

BAŞKAN – Evet, usul olarak sizinle paylaşmak isterim Sayın Çakın yani Kamu Denetçiliği Kurumunun yapısı, işlevinden ziyade sadece kadına yönelik şiddetle ilgili kısmı anlatırsanız çünkü zaman sınırlı, kurumsal anlamda zaten milletvekillerimiz bu bilgilere sahipler. Biz sadece kadına yönelik şiddetle ilgili size olan başvurular, yaptığınız işlemler, çözümler ve bunların izlenmesini...

Buyurun, söz sizin.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de Komisyona çalışmalarında başarılar dileyerek başlamak istiyorum.

Evet, sunumuz elinizde var. Bunu sadece kurumu kısaca tanıtmak için biz hazırlamıştık. Ben oradan size özet geçmek istiyorum çünkü Kamu Denetçiliği Kurumu çok bilinmediği için kadına yönelik şiddetin neresinde olabileceğini algılamamız açısından bir özet geçmek istiyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Biz bunu biliyoruz.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Biliyoruz bunu.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Hiç geçmeyeyim. Peki, tamam.

Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumuna şu ana kadar -net bilgilerle gidiyorum- kadına yönelik şiddete ilişkin intikal etmiş herhangi bir şey yok çünkü Kamu Denetçiliği Kurumu çok yeni, iki yıllık bir kurum ve Kamu Denetçiliği Kurumu şiddetin neresinde? Kamu Denetçiliği Kurumu şiddetin kamu idareleriyle kesişen noktasında. Çünkü kurum kamu idarelerini, bu anlamdaki kapsamına giren ki hemen hemen Türkiye’deki bütün kamu idareleri diyebilirim çok az istisnaları var, 6284 sayılı Kanun kapsamında yapması gereken görevleri yapmadıkları takdirde şikâyet olarak bunları inceleyen bir kurum ama şikâyete bağlı harekete geçebilen bir kurum ve şikâyet mekanizması olmadan resen harekete geçme yetkisi de olmadığı için şu ana kadar şiddete ilişkin size veri sunamıyorum. Çünkü bana intikal etmiş veya kurumuma intikal etmiş bu anlamda kadına yönelik şiddet ve bunun kamu idareleriyle kesiştiği noktalar, idarelerin işte görevlerini ihmalıyla ilgili bir veri elimde yok bu tarihe kadar. Ama kadın alanında genellikle kadınların işte SGK’yla ilgili borçlanmaları, emzirme ödeneği vesaire gibi maddi taleplerine yönelik şikâyetleri var.

Ama şunu ifade etmek isterim ki biz bu anlamda ne yaptınız dersiniz kadın STK’ları, işte kadınla ilgili araştırma uygulama merkezi olan üniversiteleri, aklımıza gelen alanda çalışan, işte medya olsun, ilgili olabilecek tüm birimlere ziyaretler gerçekleştirip kendimize ilişkin bilgilendirmeler yaptık çünkü şöyle bir durum var: Bizim yönetmeliğimize göre şikâyetle harekete geçen bir kurum ama herhangi bir şekilde konudan haberdar olan, bilen üçüncü kişiler de şikâyet edebiliyor kadın haklarıysa konu. Burada spesifik bir düzenleme var yönetmeliğimizde. Bunu harekete geçirebilmek için biz işte STK’ları da, üniversiteleri de, alanda, dediğim gibi ilgili olabilecek herkesi ziyaret edip bilgilendirmeye çalıştık ki konu kurumumuza intikal etsin. Yani menfaat ihlaliyle harekete geçiyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hangi STK’lar, söyleyebilir misiniz?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Sayın Vekilim, yani şöyle: Şu anda bire bir tam liste aklımda yok ama kadın alanında çalışan, etkin, Türkiye’de duyabileceğiniz işte üye sayısı fazla... Benim buradaki amacım şuydu: Bir yerde onlar da hem alanı harekete geçirebilecek, şikâyette bulunabilecek kişiler hem de böyle bir kurumun varlığını hitap ettikleri kitlelere iletebilecek yapılar olduğu için bu anlamda dediğim gibi etkin olduğunu düşündüğümüz, hiçbir ayırım yapmadan yani aklımıza gelebilecek her STK’ya ben gitmeye çalıştım elimden geldiğince ve onları bilinçlendirerek alanı aktif kılmaya çalıştık.

Yani çok kısa, öz bu. Sorularınızı da cevaplayabilirim. Onun dışında kurumun ne yaptığı zaten sunumda var, istemediniz. Nasıl arzu ederseniz... Sorularla devam edebilirim.

BAŞKAN – Sorularla devam etmek daha uygun olacak.

Buyurun Sayın Güven.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Teşekkür ederiz.

Yalnız “Tabii ki en çok şikâyet aldığımız konular bunları kapsıyor.” dediniz. Bu şikâyetten ziyade herhâlde bilgi edinme gibi ya da uygulanmadığı için mi şikâyetler oluyor bu konularda, saydığınız doğum borçlanması, emzirme ödeneği gibi?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 10

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Evet. Bizzat yani bir şekilde talebi kabul görmemiş idare tarafından, bize şikâyet ediyor.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Peki, mobbing konusunda? Biz biliyoruz ki mobbing konusunda çok şikâyetler var, ondan bahsetmediniz.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Mobbing var ama şöyle: Yani kadın cinsiyetiyle alakalı bir mobbing yok. O yüzden burada özellikle söyleme gereği duymadım. Yani kadınlarımızdan aldığımız şikâyetler var ama hani bunlar kadın ya da kadına şiddet kapsamında böyle değerlendirebileceğim, öyle sınıflandırabileceğim mobbing şikâyetleri değildi bize gelenler, şu ana kadar gelenler.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Yani cinsiyete göre tasnif yapmıyor musunuz?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Yok, hayır. Yani bizde şu ana kadar cinsiyete dayalı mobbingten kaynaklı bir şikâyet yok. Onu söylemeye çalıştım.

BAŞKAN – Peki, mobbing neden kaynaklanıyor?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Yani kişilerin... Hani tam doğru...

BAŞKAN – O zaman şöyle diyelim: Kadına karşı mobbingi ayrı bir veri olarak değerlendirmiyor musunuz?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Hayır. Evet. Öyle ayrı bir veri olarak tutmadık, doğru. Yani mobbing genel olarak değerlendiriliyor, o kapsamda da bir şekilde kişinin işte görevde yükselme talebinin yerine getirilmemesi, böyle benzeri... Hani, dediğim gibi, cinsiyetine dayalı bir ayrımcılıkla bir iddia yok yani elimde yok öyle bir veri.

BAŞKAN – Size gelen vakalarda iddia olmayabilir ama şunu anlamaya çalışıyoruz: Kurumunuza gelen başvurularda mağdurların cinsiyete göre tasnifi yapılmıyor mu? Yani kaç kadın mağdur, kaç erkek mağdur mesela?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Özellikle yapılmıyor ama ben bunu çıkarabilirim. Yani rahatlıkla hani “Şu kadar kadındır, bu kadar erkektir.” bunu sistemden yapma şansımız var.

BAŞKAN – Evet, o zaman kadına karşı yapılmış mobbingleri şiddet kapsamında değerlendirip bunların sebeplerine bakıldığında zaman zaman sadece iş rekabeti değil cinsiyete yönelik olduğu için yaşandığını da görüyoruz. O anlamda sayın milletvekillerimiz üstünde duruyor cinsiyete göre olan, tasnifi. Yani kaç kadın yılda mobbing mağduru?

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Bir de tabii ne tür mobbingler uygulanmış, hangi kesimde daha çok? Memurlarda mı ya da başka... Yani bütün bunların bir derecelendirilmiş olması lazım ve cinsiyete bağlı değil. Elbette ki gelen mobbinglerin kadın ya da erkek diye bir ayrımının olması lazım ve her biri için de birtakım verilerinizin bulunması lazım.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Yani öyle bir şey çıkarabilirim. Hani ben şimdi şu anda elimde yok ama bunu daha sonra Komisyona yazılı olarak sunabiliriz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Mobbingi şiddet olarak algılamadınız o zaman.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Aslında, tamam... Ben daha sonra bunu yazılı bir rapor şeklinde Komisyona sunayım. Şu anda hani dediğim gibi sayısal veri birebir elimde yok.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Şimdi, sizin sunumunuzda menfaat ihlali şartında menfaati ihlal edilen gerçek ve tüzel kişiler kuruma şikâyet başvurusunda bulunabilir. Burada da kadın hakları diye bir bölüm var. Yani bu sebeple hak ihlalinde bu ihlale maruz kaldığı iddiasıyla herhangi bir kadın mağdur hiç bugüne kadar başvurmadı mı? Bir kurum tarafından hak ihlaline uğradığını... Hiç böyle bir vaka yaşanmadı mı?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Evet, yani şu ana kadar hani bu nedenle... Yani olması gereken zaten şu: Bir şekilde emniyet mensupları ile jandarmayla vesaireyle ya da adliyede görevlerini yerine getirmemesinden kaynaklı bir şikâyet olması lazım. Yani bize bu anlamda intikal eden bir şikâyet yok.

BAŞKAN – Hiç olmadı. Peki.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan ama bizim bu konularda şu anda hatırlayamadığım için söyleyemiyorum ama kadına yönelik mobbing uygulanması konusunda sorumuz olmuştu ve oradan da bir cevap gelmişti ama bunun üzerinden sanırım iki yıl kadar bir süre geçti ya da bir yıl kadar. Ama şu anda hatırlayamıyorum hangi tür mobbingler uygulanmıştı ama böyle bir şikâyet size geliyor aslında, gelmiyor değil.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Şimdi, Sayın Vekilim, ben, işin açıkçası...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Yani, mutlaka jandarmaya veya karakola yansımış olması gerekmez.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Hayır hayır, şunu söylemeye çalıştım: Bizim görev alanımızı ifade etmeye çalıştım. Yani, bu kurumun görev alanı normal bir aile arası şiddet ya da kişiler arası şiddet değil. Bir şekilde, kamu idarelerinin oradaki görevlerini yapmaması ya da kamu görevlisi şiddeti.

BAŞKAN – Hani “Bireysel başvuru değil.” diyor. Bir kurum tarafından ihlal olduğunda...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Olur mu canım?

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Olmaz ama.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 11

BAŞKAN – Söylediğini söylüyorum Hocam. “Bugüne kadar bir bireysel başvuru almadık.” diyor. Almamış da olabilir, bu, normal bir şey.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ha, o başka, olabilir ama görev dâhilindedir bireysel başvuru.

BAŞKAN – Tabii, yani onu ifade etmeye çalışıyor. “Bize bugüne kadar, aile içi şiddet mağduru olduğu için bireysel olarak başvurmuş hiçbir kadın yok.” diyor. Doğru mudur efendim?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Evet Sayın Başkan. Zaten, kurumun görevi bu değil, onu izah etmeye çalışıyorum. Yani, kurumun görevi, bir kamu görevlisinden ya da kamu kurumunun görevinden dolayı bir ihlal varsa bunu inceliyor. Bu kısmını ayırt etmek istedim.

BAŞKAN – Burada da yaptırmadığımız sunumda zaten görülüyor. En çok şikâyet aldığı konuları da aslında sunumda hazırlamış. Ama “Bunları biliyoruz.” varsayımından dinlemek istemediniz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Hayır, sadece ben...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır ama aile içi şiddeti sormadı, mobbingi soruyor. Mobbing devlet dairesinde de olabilir, anlatabiliyor muyum?

BAŞKAN – O yüzden de “Başvuruları da tasnif etmedik.” diyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Aile içi şiddet değil. Aile içi şiddet tabii ki girmiyor görev alanına.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Tabii. Çalıştığı yerde, iş yerinde mobbing uygulanan kadınlar.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Aynen.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Hangileri? Bunlar kimler? Bu konuda ne yapıldı? İncelenip de sonuçlanan var mı?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Yok Vekilim.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Yani, başvuruların olduğunu biliyoruz.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Yani, mobbing kapsamında alınan şikâyetlerde şu anda bildiğim kadarıyla tavsiye yok, tavsiye ve retle sonuçlanıyor bizde zaten. Ama, incelenemezlik daha çok verilen kararlar içerisinde veya KVYO...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – İşte bunların sayılarını veya rakamlarını öğrenebilirsek...

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Tamam Vekilim, biz onları bilahare size iletelim. Ben özellikle şöyle bir değerlendirme aldığım için... Yani, kadın cinsiyetinden kaynaklı bir şikâyeti yok diye düşünerek böyle bir veri oluşturma gereği duymadım ama ben size, daha sonra Komisyona bunu iletirim.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Tamam, mobbing konusunda bilgilenirsek...

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Yani, hangi sebeple mobbing? Kişilerin açıklamaları ve sayısal veriler olarak Komisyona bilahare...

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Tamam. Bir de sonuç ne oluyor? Takip var mı? Yani, raporunuzu veriyorsunuz, bir değerlendirme yapıyorsunuz...

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Evet, genel olarak söyleyebilirim, hani dediğim gibi spesifik olarak bir rapor çıkarırız ama genel olarak incelenemezlik çıkıyor çünkü genellikle ispatlanamayan ya da menfaat ihlali olmayan çeşitli nedenler, gerekçeler var bizde. İncelenemezlik daha çoğunlukta ama bire bir gerekçeleriyle, kararlarıyla biz daha sonra iletelim, olur.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Rica ederim.

BAŞKAN – Sayın Toprak, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Evet, ben de aynı şeyi söyleyecektim. Bu ombudsmanlık yani Kamu Denetçisi Kurumu çok önemli bir kurum. Yıllardır, Türkiye’de demokrasinin yerleşmesini isteyen insanlar böyle bir ombudsmanlık kurumu kurulsun diye ısrar ediyorlardı. Benim de kanaatim öyle, pek çok insanın da kanaati öyle, biraz soru işaretleriyle kuruldu bu ama öyle veya böyle kuruldu. Dolayısıyla, bu kurumun ne yaptığı gerçekten de önemli. Yani, bu verdiğiniz rapora ben bakıyordum, bu rapor falan değil, kadınla bağlantılı olarak Kamu Denetçiliği Kurumu nedir, ne değildir, bunu anlatmış ki bu zaten yasalarda var, yasası çıktığında vardı.

Şimdi mesele şu: Bir kadın şikâyet ettiğinde, “Bana mobbing yapılıyor iş yerinde...” Özel durumlardan bahsetmiyoruz, kocası dövmüş, aile içinde şiddet olmuş falan, o kurumun görevi olmadığını buradaki herkes biliyor. Ama, siz sanki emniyet yetkilileriyle, jandarmayla sınırlı gibi bahsettiniz de onunla sınırlı değil.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Tabii tabii Vekilim, ben örnek söylemeye çalıştım.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Devlete çalışan bütün memurları kapsıyor, herkesi kapsıyor. Bu, öğretim üyesi de olabilir, öğretmen de olabilir, okul müdürü de olabilir, rektör de olabilir, herhangi bir devlet dairesinde müdür veya para sayan kasadaki kişi de olabilir. Dolayısıyla, bütün bunları kapsıyor, sadece emniyet yetkililerini değil, bu bir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 12

İkincisi: Yani, bir kere bu şeylerin düzgün tutulması lazım gerçekten de. Kimler müracaat etmiş, ne için müracaat etmişler ve ne yapmış kurum bunlar hakkında?

Şimdi, bir kadın mobbinge uğruyor olabilir, uğradığının farkındadır yani kendine kötü davranılıyor iş yerinde, ya patronu tarafından ya iş arkadaşları tarafından dışlanıyor, kötü davranılıyor vesaire. Ama “Bunu ben kadın olduğum için yapmıyorlar, başka nedenleri var herhâlde” diye düşünüyor da olabilir. Ama, bana sorarsanız, böyle bir şikâyet geldiğinde kurumun görevi tam da bu. Yani, bu mobbingin neden kaynaklandığını... “Bize şikâyet etmedi, biz de bakmadık.” olmaz. Yani, bilmiyordur belki de niçin mobbing uyguladıklarını, onun için size şikâyet ediyor. Anlatabiliyor muyum? Dolayısıyla, kurumun görevleri arasındadır bu. Kadın kadın olduğu için de... Mesela o işletmede kadın istenmediği için, kadın müdür olarak atandı, o göreve gelmek isteyen birtakım erkekler “Kadındır, ne diye bizim başımıza müdür atadılar bunu.” diye uyguluyor belki. Kadın bunu böyle yorumluyor olmayabilir ama sizin bunu araştırmanız gerekir, bir kere bunu söylemek istedim.

Bir de “Sonradan yazılı olarak vereyim raporu.” dediniz ya, o raporda bir de hangi STK’larla temas kurmuşunuz ve hangi üniversitelerle, hangi bölümleriyle temas kurup bu kamu denetçisinin neler yaptığını, nasıl başvurulacağını vesaire anlattınız, onu da yazarsanız o da çok yararlı olur diye düşünüyorum.

Bir başka sorum: Bu LGBTİ bireylerden herhangi bir şikâyet geldi mi? Çünkü, onlar çok ciddi bir biçimde, kamu görevlileri tarafından ve özellikle polis tarafından şiddete uğruyorlar. Yani, farklı cinsel kimlikleri olan kişiler geldi mi, geldiyse ne yapıldı? Bunu soracağım çünkü bu da şiddet unsurlarından bir tanesi.

Bir de şu: Soruşturdunuz, “Yok öyle bir şey.” dedi. Orada mı bırakıyorsunuz? Yani, bir mektup yazıp... Bu kişi mobbinge uğradığından şikâyetçi veya bu kişi karakolda dayak yediğinden şikâyetçi, oradaki başkomiser de “Yok öyle bir şey.” diyor. Bunu sorma nedenim, valiliklere bağlı insan hakları kurumları vardı, ben üniversite temsilcisi olarak oradaydım, bunlar tamamen göstermelikti, tamamen. Yani “Kurduk oldu.” diye kurulmuş kurumlar, ne paraları var ne pulları var ne çalışan insanları var ve oraya gelen şikâyetler yazılıyor. Zaten hiçbir şey gelmedi, aynen sizin burada söylediğiniz gibi çünkü duyurulmadı. Yani “Komşumun tavuğu geldi de çiçeklerimi bozdu.” falan gibi saçma sapan şikâyet edenler oluyordu. Bir kere geldi ciddi bir şikâyet; karakolda dayak yemiş bir adam, ona da “Peki ne yaptınız?” dedik. “Efendim yazdık, karakoldaki başkomiser ‘Yok böyle bir şey.’ dedi.” Böyle bir şey olamaz. Yani, böyle bir şikâyet varsa ciddiye alınıp, bu başkomiserin lafına bırakılmayıp araştırılmak zorunda, gerçekten böyle bir şey oldu mu, şahitleri var mı, bu insan rapor aldı mı darp edildiğine dair gibi. Ama, mesela o örnekte yapılan şey, sadece bir mektup yazmaktı başkomisere, başkomiserin “Böyle bir şey olmadı.” denen mektubunu da bu kişiye yollamaktı. Bu “İş olsun, bana gelsin.” diye yapılmış bir iş benim kafamda.

Bir de son olarak şunu söyleyeyim: Yurt dışındaki ombudsmanlıkta tabii ki ceza verme yetkisi yok ombudsmanın ama amirlerine bildirme yetkisi var. Burada da öyle olması gerekir diye düşünüyorum. O hususu doğrusu bilmiyorum, anlatmayım dedik ama aklıma geldi bilmediğim. Yani, bir müdürün veya yetkili bir kişinin dosyasında ondan şikâyet, bundan şikâyet ve ombudsman bu şikâyetleri haklı bulmuş ve siciline yazılmışsa o adam bir daha böyle, bu şikâyete yol açacak bir şeyi yapmadan kırk kere düşünebilir, adam veya kadın. Dolayısıyla, böyle bir şey yapılıyor mu, onu da sormak istiyordum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum.

Şimdi, LGBTİ’li bireyler anlamında da şu anda size söyleyeceğim şikâyet yok ama bunu kesin bir bilgi olarak söylemeyeyim. Yine bu raporumda özellikle belirtiyim ama benim bilgim dâhilinde yok. Şöyle bir görev paylaşımımız da var, onun için bunu söyleme gereği duyuyorum: Mesela mobbing benim alanım değil, ben kadın hakları alanında görevliyim. Bizde 5 denetçi var, herkese dağılıbiliyor konular bazen, onun için yüzde 100 bilgi olarak...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Siz denetçinin uzmanısınız değil mi?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Hayır, ben denetçiyim, kadın haklarından sorumlu kamu denetçisiyim.

Vekilim, soruşturmalarımız da şöyle: Dediğiniz gibi öyle basit bir yazım değil. Ombudsmanın yetkileri çok geniş, her türlü imkânı kullanabiliyor. Zaten, devlet sırrı dâhil her türlü bilgi ve belgeye ulaşabiliyor, böyle bir yetkisi var. Dolayısıyla, öyle bir yazı yazdım, bıraktımla kalmıyoruz. Yani, biz o konuda işte tanık dinlemek mi gerekiyor, kameralara mı bakmak gerekiyor, gerekirse hani devlet sırrı deyip dosyasında bir sır mı var vesaire, gidip yerinde dahi buna bakabiliyoruz yani her türlü imkânı kullanabiliyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Böyle bir şey var mı veya baktınız mı?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Yok, şu ana kadar hani “Devlet sırrıdır.” diye gelen olmadı Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Devlet sırrı diye değil. Herhangi bir şeyde kameraya bakıp kanıt aradığımız falan böyle ciddi bir araştırma yaptığımız...

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Şey oluyor Hocam, benim diğer bir alanım da... Hocam diyorum, pardon Vekilim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 13

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Önemli değil, ben zaten hocalıktan geliyorum.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Evet, öyle olduğunuzu bildiğim için...

Biz ÖSYM'nin yaptığı sınavlarla ilgili de -benim bir alanım da eğitim öğretim- olabilir o tarz bazı şeyler ama bu anlamda söyleyemeyeceğim.

Ama hani varsa işte kamera kaydı vesaire neyse, konuyu aydınlatabilecek her neyse her türlü imkânı kullanabiliyoruz. Bu anlamda imkânlarımız geniş. Şöyle bir şeyimiz de yok: Bunu sormam ya da bir kişiye gidebilirim, tanık dinleyebilirim, aklınıza gelebilecek her türlü argümanı kullanabilirim, önemli olan doğruyu çıkarmak. Bir de şu anlamda: Biz sadece kurala uygunluğa bakmıyoruz. Yani, benim için kanun, kural, kaide, mevzuat bu, buna uygun hareket etmiş değil. Ombudsmannın diğer zor bir görevi, hakkaniyet değerlendirmesi yapması. Yani, yapılan eylemde, işlemden gerçekten hak ve adalete, sizin vicdanınıza uygun davranılmış mı? Bu değerlendirmeyi yapabilmek için de belki kişileri dinlemeniz, belki yerine gitmeniz gerekebilir, bunların hepsini kullanabiliyorsunuz yani bu konuda herhangi bir sınırlamamız yok. Biz amirlerine bildirme konusunda... Orada da şöyle bir durum var: Rahatlıkla zaten amirine bildirmek ya da bizzat telefonla görüşmek, bu anlamda da hiçbir sınırı yok ombudsmannın yani en üst makama ulaşabiliyorsunuz. Zaten, bir kolaylık sağlayıcı yönü bu. Hep biz idarelere de bunu söylüyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, yok da yapıyor musunuz bunları?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Tabii tabii, mutlaka, tabii ki, kesinlikle. Yani, biz ilk başladığımızda... Mesela ifşa etmek zaten bu kurumun temel özelliği. Yani, en başlarda başladığımızda mesela ÖSYM Başkanını ifşa ettiğimiz için birazcık böyle tepki almıştık, yine dediğim gibi, benim alanım eğitim olduğu için yani bir telefon görüşmesini ifşa ettik. Ombudsmannın görevi bu zaten, ifşa ederek, kamuoyu baskısı oluşturarak idarenin işlemini, eylemini düzeltmesini sağlamak. O yüzden hiçbir sıkıntı yok. Hatta, soruşturma açılmasını isteyebilir ombudsman. Şu anda bizde dava açma ya da Anayasa Mahkemesine gitme yetkisi yok ama uluslararası camiada, diğer ülkelerde bu yetkileri de var, açılmış davalara katılmak, müdahil olup görüş bildirmek, anayasa mahkemesine gitmek gibi çok daha geniş yetkileri var. Hani, bunları da yasa koyucu eğer öngörürse biz onları da talep ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Akova, buyurun.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, bizim Komisyonumuzun gayesi kadına yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılması hususunda bilgi almak fakat tabii ben de birazcık hayal kırıklığına uğradım bu konuda. Kamu Denetçiliği Kurumundan, sizden daha ciddi veriler bekliyordum hakikaten ama bu konudaki eksikliği de görmüş olduk, belki karşılıklı görmüş olduk birlikte eksikliklerimizi. Ama, bundan sonra bu konuda çalışmaların daha detaylı ve verimli yapılmasında yarar olduğunu görüyorum yani bundan bir tecrübe çıkarılması gerektiğini de düşünüyorum. Çünkü, sizin bize aktaracağınız şimdi neticede bizim Komisyonumuzla ilgili bir veri yok, başvuru yok ama demek ki sizlerin de kendinizi belki bu konuda kamuoyuna yeterince anlatamama sıkıntınız var, şimdi o eksiklik çıktı ortaya, benim kanaatim yani çok açık, net söyleyeyim. Şimdi sizlerden beklentimiz çok yüksekti.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Çakin.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Vekilim, tabii, iki senelik bir kurum ama biz bir buçuk senedir şikâyet almaya başladık.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Hiç yoksa şikâyet yoksa ben üzülürüm bu kadar çok şiddetin olduğu bir yerde. Onun için, demek ki sizin bu konuda biraz daha bilgilendirme...

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Evet evet. Yani, ben önerilerinize de teşekkür ediyorum. Biz de...

BAŞKAN – Karşılıklı konuştuğumuz zaman kayıta ve tutanakta sorun çıkıyor. Usul olarak rica edeceğim, lütfen...

Buyurun.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Yani, bu konuda sizlerin kamuoyuna neler yapabileceğinizi belki anlatmanızda daha faydalı olmanız için yarar olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Çakin.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Ben de teşekkür ediyorum Vekilime.

Evet, biz de bunun farkındayız, zaten elimizden geldiğince bu anlamdaki bütün fırsatları değerlendirerek tüm Türkiye'ye tanıtmaya çalışıyoruz. Ama, Türkiye'de sadece Ankara'da tek bir merkezi olan, 1 başdenetçi ve 5 denetçiden oluşan bir kadroyuz. Tabii ki bir alt kadromuz var ama insanlar daha çok tabii denetçileri ve başdenetçiyi görmek istiyor. Bu anlamda, medyayı olsun, STK'ları olsun aklınıza gelebilecek her yeri kullanmaya çalışıyoruz elimizden geldiğince. Önerileriniz de benim için değerli tabii ki. Bundan sonra da aynı çabaya devam edeceğiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 14

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Güven, buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, az önce eğer yanlış duymadıysam, hani “Mobbinge ilgili değil daha çok kadın haklarıyla ilgileniyorum.” demiştiniz. Aslında bir iş yerinde kadına mobbing uygulanması da kadın haklarına aykırı bir durumdur yani bu da bir şiddet olarak algılanmalıdır. Ben size cevap aldık demiştim, şimdi buldum onu, bu konuda soru sorulmuştu. 2013 yılı Ekim ayında gelen cevapta 49 tane mobbing şikâyetinin olduğu, 12’sinin kadın, 37’sinin erkek olduğu, 25 tane de bu konuda karar verildiği ama kararın niteliği belli değil. Böyle bir bilgi geldi bize. Yani o zamandan beri de herhâlde 2013 Ekim ayından sonra da epeyce bir başvuru olmuştur. Hani, bu rakamlar tam olarak çıkarılıp da bize verilirse seviniriz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Çakın.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Şimdi ben özellikle şey olarak söylemek istemedim, şöyle: Aslında elimde şöyle bir veri var dediğiniz kapsamda yani 2014 yılı itibarıyla 75 adet mobbinge ilişkin şikâyet gelmiş, 17 adedi bayandan, 58 adedi baydan. “Bu 17 bayan şikâyetçi hakkında 4 incelenemezlik, 3 KVYO, 10 adet gönderme kararı şeklinde olmuştur.” diye. Ama, özellikle bu konuya ilişkin olduğunu istediğinizi düşündüğüm için bunu söylemedim. Yani, kadın, kadına yönelik şiddet veya aile içi şiddet bundan kaynaklı çünkü bana gelen bilgi bu mobbinglerin bu kapsamda olmadığı yönünde ama ayrıntılı bilgiyi, dediğim gibi, bir yanlış şeye meydan vermemek için ilgili bölümden alıp aktaracağım Komisyona. Hani sayısal verileri o yüzden şu anda kullanmak istemedim, ayrıntılarıyla verebilmek amacıyla.

BAŞKAN – O zaman şöyle de yapabiliriz: Sayın Serpil Çakın bu konudaki soruları ve beklentileri gördü burada, belki yazılı olarak bununla ilgili Komisyona da böyle derli toplu bir veri sunabilir, işleyişle ilgili de.

Bunun dışında katkı sağlamak isteyen ya da soru sormak isteyen var mı? Yok, peki.

Ben size çok teşekkür ediyorum. İlave etmek istediğiniz bir şey varsa buyurun.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Teşekkür ederim. Bilahare ayrıntılı olarak, mobbinge ilgili özellikle sunacağım Sayın Komisyona, yazılı olarak herhâlde değil mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Evet, lütfen.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Tamam, biz yazılı olarak sunalım.

Ben teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Şimdi, gündemin 3’üncü maddesinde Diyanet İşleri Başkanlığının kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik görüş ve yaklaşımları, bu kapsamda aile ve dinî rehberlik bürolarının faaliyetleri ile alınması gereken tedbirler hakkında Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanı Sayın Sedide Akbulut’un sunumu var.

Şimdi bir beş dakika ara verelim, diğer milletvekillerimiz de dinlemek istiyorlar zannediyorum, bu arada bir oylama vardı, oylamaya katılmaları gerekiyordu.

Beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.18

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124)

Giriş :

Tarih : 28/1/2015

Stenograf :

Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 15

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.28

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----0-----

BAŞKAN – Toplantımıza devam ediyoruz.

Ben tekraren okuyorum: Diyanet İşleri Başkanlığının kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik görüş ve yaklaşımları, bu kapsamda aile ve dini rehberlik bürolarının faaliyetleri ile alınması gereken tedbirler hakkında Aile ve Dini Rehberlik Daire Başkanı Sayın Sedide Akbulut bizimle; hoş geldiniz diyorum.

Sayın Akbulut, buyurun, söz sizde.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ SEDİDE AKBULUT – Hoş bulduk diyorum.

Sayın Başkanım, değerli hazırım; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bir kadın olarak, hakikaten, hem şiddetin konuşulmasından üzgünüz hem de böyle bir problemin üzerinde birlikte olmaktan da seviniyorum. İnşallah hayırlı sonuçlara hep birlikte, devletimiz, toplumumuz kadınlarımız açısından ulaşırız.

Şimdi, yaptığımız faaliyet alanlarıyla ilgili sunumum biraz uzun ama ben kısaca, hemen hızlı bir şekilde geçeceğim.

633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1'inci maddesi, hepimizin bildiği gibi, din konusunda toplumu aydınlatmak. Tabii, din konusunda toplumu aydınlatmak deyince, buradaki inanç, ibadet, ahlak ilkeleri, doğru bilgiye ulaşmak -ki burada özellikle vurgulamak istiyorum, doğru bilgiye ulaşmak- ve dinin birleştirici ve onarıcı bir manevi destek misyonu, fonksiyonunu toplum içerisinde din görevlilerimiz vasıtasıyla halkla buluşturmak.

Tabii, bunların içerisinde hassaten kendi birimimin de kadın ve aileye yönelik çalışmaları var. Bu bağlamda, yüce dinimiz sadece bir kadın olarak değil de insan olarak, can olarak dokunulmazlığı özellikle vurguluyor ve bu şiddetle mücadele noktasında biz de her alanda kadına yönelik ister fiziksel ister sözel isterse mobbing olsun dinin asla izin vermediğini ve bu bağlamda belki de özel ve özet bir cümleyi de “Kadına yönelik şiddet kanunen suç, dinen günahtır.” sloganını da daha sonra göstereceğimiz bir broşürümüzde kullandık.

Şimdi, dinimizin insanı şerefli bir varlık olarak görmesi, mukaddes görmesi ve 21'inci yüzyılda buna rağmen, bu yapılan yanlışlıkların üzümlere dine de mal edilmesi. Halk arasında yaygın bir ifade olarak kullanılan, söylemekten bile üzüldüğümüz, dayak cennetten çıkmadır jargonu, sanki bir din verisiymiş gibi toplumsal olarak işlenmiş ve bu arada da, tabii, bunu din açısından bize yüklenmişse telafisini, tedavisini yapacak olan da elbette ki bizleriz diye düşündük. Ve Sayın Başkanımız Mehmet Görmez Hocamızın bu konuda ve bizi de özellikle bağlayıcı kılan bir ifadesi, diyor ki: “Yaratıcımızı -ki, biz ona Cenab-ı Hak deriz- hakkın ve hakikatin kaynağı olarak görüyoruz. Bu sebeple bütün hak ihlalleri Hakk'ın, yaratıcının gayretine dokunan büyük günahlardandır. Ve hiç kimse tarafından fark edilmeyen ama toplum tarafından örtülen, yok sayılan gizli hak ihlalleri, ki bu da her şeyden önce kadına yönelik bir ayrımcılığın neredeyse bir nevi ırkçılık olduğunu, kadını aşağılamanın ve hırpalamanın da büyük bir vebal olduğunu, özellikle çocuk istismarının, zorla ve küçük yaşta evlendirmenin, töre-namus cinayetlerinin dinimiz tarafından asla kabul edilemez olduğunu bilmeli ve şiddetle mücadelede de fiilî öncülük yapmalıyız.” Başkanımızın bize verdiği özellikle misyon, üzerimize yüklediği hedef bu bağlamda.

Tabii, bu bağlamda bizim değişik çalışmalarımız var. Toplantılar, vaazlar, hutbeler, yazılı ve görsel materyaller hazırlamak. Bunun ötesinde ilk önce Türkiye’de var olan 81 il müftüsüyle periyodik olarak her yıl 2 kez toplanan bir istişare seminerleri var. Bu istişare seminerlerinin sonucunda ifade ettiğimiz, basına da deklare ettiğimiz sonuç bildirgelerinin aşağı yukarı hepsinde kadına yönelik şiddete vurgu yapılmış, bu bağlamda uzman din görevlilerimiz yani bu alanda çalışan din görevlilerimiz -ki bu alan bizim alanımız- aile ve din rehberlik büroları -ki biraz sonra onu ifade edeceğim- Abant’taki 2005, 2006, 2008, 2009, 2011 -Ankara da dâhil olmak üzere- il müftüleri seminerlerinde bu konuya şiddetli vurgu yapılmış. Ki bunların üzerinde, söylemler üzerinde durmak istemiyorum. Sizlere sunmuş olduğum dosyada da bunlar mevcut.

Ama aile bürolarımızın varlığından bahsetmek istiyorum. “Aile ve din rehberlik büroları” adı verdiğimiz, taşrada 81 il ve 258 ilçe olmak üzere 339 büromuz şu anda mevcut. Büromuzda var olan görevlilerimiz işte vaiz, Kur’an kursu hocası, imam, müezzin gibi değişik kadrolardan oluşan arkadaşlarımız oluşturuyor bu ekipleri. Bunların özel eğitimleri var, hizmet içi eğitimleri. 2007’den itibaren başlamış bu komisyonda ve bu grupta, yani aile ve din rehberlik bürosunda çalışan arkadaşlarımız özel hizmet içi eğitimlere tabi olmuşlar. Aile içi şiddete yönelik Aile Bakanlığıyla koordineli bir çalışma, eğitim bunlar. Onlar şiddete yönelik nasıl bir yol çizeceğimizi ya şiddet mağdurunun bize geldiğinde. Çünkü biz bir dinî birimiz. Biz burada herhangi bir psikologluk, sosyologluk veya hâkimlik ya da bir polislik şeyine soyunmuyoruz ama bize kanuni olarak yüklenen sorumluluklarımızı eğer şiddet mağduruysa nereye yönlendirebileceğiz, kiminle muhatap kılacağız,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 16

bunu Aile Bakanlığından edindiğimiz bilgiler, aile mahkemesinden bize gelen hâkimlerin bize vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda personelimizi donatmaya çalışıyoruz.

13 hizmet içi eğitim yaptık, 1.350 personeli eğittik.

Bizim sadece şöyle bir sıkıntımız var: Burada sabit bir istihdam yaratamadık maalesef. Yani sürekli değişken oluyor personel ve biz sürekli aynı eğitimleri yeni yeni vermek zorunda kalıyoruz. Biraz masraf oluyor aynı zamanda. Ama biz bunu çözmek için -inşallah- Devlet Personel Başkanlığına bir teklif sunduk. Bu bürolarda özel çalışacak arkadaşlarımızın, hatta bunları bu şekilde aldığımız arkadaşlarımızın da YÖK'le birlikte bir konsensüs oluşturarak aile danışmanı, dinî rehberlik, manevi destek alanlarında bir lisansüstü çalışmaların da yapılmasını inşallah sağlayacağız. Yani hizmetin verimliliğini, kalitesini artırmak bağlamında.

2014 yılında bürolarımız yurt genelinde 15.761 faaliyet gerçekleştirdiler. Vatandaşlarımız tarafından da aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet, çocuk ihmal ve istismarı, cinsel taciz-tecavüz, aldatma, küçük yaşta zorla evlilik vakalarında 1.190 başvuru yapılmış bize. Bunlar bizim elektronik sistemimizde kayıtlı, verilen cevaplar da kayıtlı ne yapılmış, hangi tavır alınmış.

Tabii, 1.190 gibi büyük bir rakamı detaylı bir şekilde sunmak sıkıntılı olabileceği için buraya almadım.

Bizim diğer kurumlarla yapmış olduğumuz şiddete yönelik çalışmalarımızda... Mesela Uluslararası Af Örgütüyle yapmış olduğumuz 2006-2010 yılları arasında bir çalışma var. Ankara, Samsun, Malatya, Denizli, Erzurum gibi birkaç belirgin ilde özel personelleri, yani kendi alanında çalışmış yüksek lisans yapan arkadaşlarımızdan 377 kişiyi bir atölye çalışmasıyla eğittik. Buradaki maksat -bu biraz sonra geleceğimiz Birleşmiş Milletler ve Nüfus Fonu'yla yaptığımız çalışmanın özü de o- yani biz personelimizi eğiterek sahaya sunmak istiyoruz. Yani az önce ilk başta söylediğim bir ifade vardı. Sanki şiddetin kaynağı veya şiddetin suçlusu din görevlisiymiş gibi algılandığı için, eğer suçlu bizsek bizden tedavi etmeliyiz diye öncelikle görevlilerimize böyle sağlıklı bir eğitim yükledik ve daha sonra da bunların, bu görevlilerimizin sahaya indiğinde imamsa cami cemaatine, Kur'an kursu hocasıysa Kur'an kursuna gelen öğrencilere, vaizse yine cemaate yönelik çalışmaları sağlanmış ve bunlar özellikle de resmî kayıt altına alınmış. Bunun takibini, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ve Aile Bakanlığımız Kadının Statüsü Genel Müdürlüğümüzle beraber çalışıyoruz, onlar da yapıyor.

Biz bu çalışmada güzel bir alana geldik, güzel bir zemin oluşturduk çalışmalarımızla. Çünkü 2010'da başlayan bu çalışma şu anda bir iki bölgemiz hariç tamamlandı. Bu yıl, biz, Birleşmiş Milletlerle ve Kadının Statüsüyle değerlendirdiğimizde dedik ki, geriye dönüp bir bakalım, biz ne yapmışız, hakikaten rakamları göreceğiz, biz bu kadar güzel rakamlarla bir dönüşüm kazanmış mıyız? Bunun için Birleşmiş Milletler bir değerlendirme anket çalışması yapıyor. Bu yıla, 2015 yılına bir değerlendirme yılı olarak ortak karar verildi. 2015 yılı bir değerlendirme olacak. Geriye dönüp de -inşallah- yapılan çalışmaların topluma bir yansımaları olmuş mu, bir kazanımı olmuş mu bağlamında.

Yine, Diyanet Dergimizin 2007 sayısı şiddet temasına ayrılmış. 2007 Mart, 2008 Mart kadın teması işlenmiş. "Sorunlarımız ve sorumluluklarımız" adı altında aile, gençlik, kadın, çocuk, şiddet, insan hakları, engelliler, yaşlılar, çevre bilinci, madde bağımlılığı gibi 16 kitapçıktan bir kitap serisi hazırlanmış.

Yine, 2010 yılında 90 bin adet "aile içi şiddete son" broşürünü bastırıp dergiyle beraber dağıttık ve cami cemaatlerinde, Kur'an kurslarında halka ulaşmasını sağladık.

Broşürümüzün görüntüsü, ki az önce söylediğim sloganımız da aile içi şiddet yasalara göre suç, dinimize göre günahdır diyen ve şiddete maruz kaldığında neler yapmalısınız bunu yine Birleşmiş Milletler ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne bağlı arkadaşlarla, oradaki yönlendirmeleri takip ettik. Onların bize vermiş olduğu yönlendirmelerle bu broşürü hazırladık "Nedir? Ne yapmalıdır?" ifadesiyle.

Yine, kadın ve aile yazıları 2011 yılında değerlendirildi ve bir kitap hâline getirildi ve bunun hem merkezde hem taşrada ciddi şekilde personelimize ve halka ulaşımı sağlandı.

Özellikle şunu da vurgulamak istiyorum: Din İşleri Yüksek Kurulu Üyemiz Prof. Dr. İsmail Hakkı Ünal Hocamızın "40 hadis, 40 yorum" adlı eserinde Yen İçinde Kalmayan Kırık Kol, Aile Sorumluluğu, Ayrımcılığa İzin Vermeyen Tanıklık, Allah'ın Eşit Kulları gibi makalelerini arka arkaya yayımlayarak personelin elinde bu yanlış din algısıyla oluşmuş zihin kalıplarını -ki önce bizde yıkmanız gerekiyordu- yıkmaya çalıştık. Biz kendi kurumumuzda yaşadığımız için büyük ölçüde de bunu gözlemliyoruz.

2013 yılı ocak ayından itibaren Diyanet Dergimizin bir de 2013'te üç ayda bir çıkıyordu ama artık her ay bir aile ekimiz var. Yine, son ekimizde de kadına yönelik şiddetle ilgili makaleler ve çalışmalar paylaşıldı.

Son, bu yıl yayınladığımız 11 kitapçıktan oluşan "Ailem" serimiz var. Bu, aynı zamanda bizim web sayfamızda dijital ortamda da mevcut. "Ailemde merhamet istiyorum." başlıklı ailedeki şiddeti önleyecek Efendimiz (SAV)'den ve Kur'an'ın vahyinden örneklemeler alan, ayrıca, işte ailemde engelli var, ailemde çocuk var, ailemde yaşlı var, akrabalarımı seviyorum, çocuğumu teknolojiye karşı koruyorum gibi başlıkları var bu kitapçıkların.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 17

Bir de şu anda yayına vermiş olduğumuz “aileye yönelik sıkça sorular” dediğimiz, yani bu bürolarımıza gelen sık soruları bir kitap hâline getirdik hem personelimize hem halka ulaşımı kolaylaştırmak. Tabii ki, dijital ortamda, veri ortamda bu sorularımız var ama takdir edersiniz ki herkesin bu veri ortamına ulaşması mümkün olmuyor. Biz de onların ücretsiz basımını yapıp halka dağıtılması yani hakikaten dayak sevap mıdır, günah mıdır bağlamındaki sorulara ciddi verilen cevaplar var burada.

Sayın vekilimizin az önce konuştuğu, ilk söylediği söylemde “Aldatan kocaya ibadet sevaptır.” mı demişti? Böyle bir söylem asla kabul edilemez, dinî verilerle de kabul edilemez.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Asla kabul edilemez.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ SEDİDE AKBULUT - Bu bağlamda, yine, elimizde şu anda bir kitapçık hâline getirdiğimiz, az önce size sunduğumuz formatın daha detaylı ama, hakikaten bilimsel verilere sahip bir çalışması şu anda basımda. Bunu bastırıp ücretsiz dağıtmayı -şu anda hedefimiz 10 bin- hedefliyoruz.

Bizim töre-namus cinayetlerini önleme konusunda, biliyorsunuz, Diyanet İşleri Başkanlığımız Başkanlık Genelgesinde sorumlu kurum olarak kabul ediliyor. Biz, camilerde kadına yönelik şiddet konusunda erkeklere yönelik bir zihniyet dönüşümü oluşturmaya çalışıyoruz.

Şimdi –az önce sayın vekilimizle de paylaştım- yani burada şöyle bakıldığında hepimiz kadınızdır. Sanki şiddeti biz konuşuyoruz sürekli. Çünkü sanki kadın kadına gibi. Onun için biz erkekte bir zihniyet dönüşümü oluşturmak bağlamında cami cemaatinin bu konuyu ısrarla vurgulamasını önemsiyoruz. Ve bu bağlamda da, tabii, vaazlarımızda 29.242 vaaz verilmiş, 714 hutbe okunmuş, yine 10.825 konferans, panel, seminer türü sosyal ve dinî faaliyetler gerçekleştirilmiş. Başlıkları burada. Görev aldığımız komisyonlar.

En önemlisi de, az önce bahsettiğimiz, Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Katkısını Sağlanması Projesi, -ki ortaklarımız söylediğimiz gibi- buna 2010’den itibaren çalışıyoruz. Özellikle amaçlarımız biliniyor. Ama ben içinde yer alan konularına değinmek istiyorum. İslam’da aile kavramı, Hz. Peygamberin hadislerinde kadın ve çocuk, Diyanet İşleri Başkanlığının aile içi şiddet konusunda görüş ve yaklaşımları, kadına karşı şiddet, çocuğa yönelik şiddet ve aile içi şiddete ilişkin genel bilgi, mevzuat, yönlendirme bilgileri, iletişim becerileri, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı. Bu donanımlı bilgiyi kitapçık hâlinde ve CD hâlinde bu üç kuruluş bir araya getirip personelin eline bizzat verdik. Yani söylem birliği olsun, farklı bir şey kendi meşrep, mezhep ve algılarıyla bir şey katmasın diye bunu özellikle verdik ve bunun takibine de yine oradaki görevli arkadaşlarımıza yani hakikaten farklı bir şey söyleniyor mu, konuşuluyor mu. Ki ben de alandan geldiğim için bu çalışmalarını yaparak geldim.

Bu çalışmalarını yapmak hakikaten bizim için çok kolay olmadı. Yani Diyanet camiasında daha çok erkek egemen idi. Bir kadının, yani çıkıp da 300 erkek imama, kadına yönelik şiddetin olmayacağını anlatması takdir edersiniz ki kolay bir şey değildi. Ama bu süreçte bunları aştığımız, artık hepimizin de bu vakiayı, bu sorunu kendi sorunumuz olarak görüp ne kadar ucundan tutabiliriz bu dert ile... 2014 yılında 468 eğitici personel İç Anadolu, Marmara, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde 47.566 din görevlisine alan eğitimini tamamladığını görüyoruz. Bunlar, DHYS dediğimiz elektronik sistemde mevcut.

Evet, basında da birtakım yansımaları var.

Ben çok hızlı bir şekilde sundum ki sayın vekilimiz “Size biraz yüklenelim.” dediği için zaman...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Peki, biraz yüklenelim size.

BAŞKAN - Müsaade ederseniz efendim, sırayla basarsanız -tutanakta sıkıntı oluyor- söz vereceğim sırayla.

Ben, öncelikle, tabii, Diyanet İşleri Başkanlığının hem bu güzel çalışmalarını hem de bu güzel sunumuna ve bu verileri de derleyip toplayıp bu kadar muntazam tutmuş ve paylaşmış olmasına açıkçası çok memnun oldum, çok teşekkür ediyorum. Ellerinize sağlık kimin hakkı emeği varsa.

Şimdi sırayla söz vereceğim.

Sayın Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, sevgili arkadaşlar; özellikle sunumu yapan Değerli Hanımefendi’ye ben de çok teşekkür ediyorum.

Başkanım, biraz belki uzun olabilir, sabrınızı zorlarsam lütfen beni uyarın. Biraz ezber bozuyor olabilir. O itibarla dikkatle not alınmasını da talep ediyorum. Yani o bir emir sıygası gibi oldu ama ıstırham ediyorum diyelim.

Şimdi, mevcut modernite açısından kadına baktığımızda iç açıcı sonuçlar doğmadı 18’inci yüzyıldan sonra özellikle. Yani kadını meta hâline getirmeye çalıştı. Onu çeşitli şekillerde sanayi sektörünün bir unsuru yaptı ki bu çok ayıp bir şeydi. Ama bu geçmiş kültürlerin kendi bünyelerinde barındırdığı ve bizzat kodlarında olan yanlışlarından kaynaklanıyordu. Yani, şimdi, Hint kültürüne baktığımızda, Hristiyan muharref kültürüne baktığımızda, Orta Çağ’a baktığımızda, muharref Yahudiliğe

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 18

baktığınızda, yani hakikaten bizdeki kaynaklara sirayet edenler de doğrudan oradan gelmedir. Birkaçının başlığını birazdan vereceğim. Onun için, arkadaşına “Biraz size yüklenirsek kusura bakmayın.” dedim.

Bir kere işleri çok ciddi ele almamız gerekiyor çünkü bu kadına yönelik şiddet bir toplumsal olaydır. Sadece şiddet kadına yönelik de değildir ayrıca. Şiddetin hiçbir zaman da eğer doğuştan bir psikolojik arızası yoksa, tek taraflı kabul edilmesi de zaten bunu insan merkezli düşünmeyeceğiz. Kadın-erkek merkezli düşünmeyeceğiz.

Örneğin, belki hiç burada gündeme gelmedi, ensest ilişkileri geçen konuştuk. Bu, toplumsal bir sapkınlıktır kuşkusuz ki. Ama arkadaşlar, benim araştırmalarımda -sizinle ilerleyen zamanlarda paylaşacağım- sürekli babanın kızı, kardeşin kız kardeşe bu tür tecavüzlerde bulunduğu bahsederdik ama benim elimdeki verilerde, annelerin erkek çocuklarına tacizleri var -bunları hiç konuşmuyoruz ama- ya da kız kardeşin evdeki erkek çocuğuna karşı.

Demek istediğim şu: Bunu bir ayrımcı anlayışla çözemeyiz. Bir bütüncül yaklaşıma şiddetle ihtiyacımız var.

3 türlü din algısı var geçmişten günümüze tetiklenen, bana göre tamamının ayıklanması gereken, bir rönesansının yapılması gereken 3 türlü algı var. Binnaz Hocam, dikkatle izleyeceğinizi düşünüyorum, çünkü sizinle bunu daha geniş ya konuştuk ya konuşacağız.

Bunlardan birisi Sünni İslam. Bunlar sonradan ortaya çıktı mezhepler falan biliyorsunuz. Sünni İslam yani bizim dünyamızın öngördüğü İslam -Binnaz Hocam çok iyi bilecek, diğer arkadaşlarımız da öyle- merkeze Peygamberi alır diğerlerini periferiye gönderir. Bu ramazanlarda falan ritüellere baktığımızda bunu hemen anlarsınız.

Şii İslam, merkeze Ali’yi ve üzerinden Hüseyin’i alır diğerlerini periferiye gönderir.

Vehhabi İslam, merkeze Allah’ı alır diğer bütün otantikleri periferiye gönderir.

Üçü de yanlışır arkadaşlar. Üçü de bizi doğru bir sonuca ulaştırmaz.

Şimdi, belki Diyanete çok büyük iş düşüyor tabii ve ben gereği gibi bu işlevleri yerine getirdiği kanaatinde değilim. Önce Diyanet İşleri Başkanlığımızın ve personelinin kendilerinin eğitilmesi gerekiyor.

Şimdi size birtakım örnekler vereceğim. Şimdi kadının eğitimi öğretimi konusunda kısıtlanması. “Okuma yazma öğretmek haramdır kadına.” Bunlar Hint kültüründen, Orta Çağ Hristiyanlığından, Şintoizmden intikal eden rivayetlerdir. Bunlar bizim sahih kabul ettiğimiz hadis kitaplarında mevcuttur. Bunların ayıklanması konusunda kuşkusuz bir gayret vardır ama yıllarca bu otantik, bu gelenek, bu örf, bu kültür böyle oluştu.

Akıl ve din yönünden kadın eksiktir. Buna ilişkin rivayetler.

“Cehennemin çoğu kadınlarla doludur, onlarla doldurulacaktır.”

Yönetimde kadını kısıtlayan yığınlarca rivayet var. Yani bu rivayetleri esas alırsak -her biriniz yönetici gibi gözüküyorsunuz- hepimizin işi çok zor tabii yani.

“Kadını yüksek yerde oturtmayın. Kadınlar sizin ibadetlerinizi engeller.” “Kadın için kabir hayırlıdır.” Yani onun ölümü daha hayırlıdır. Şimdi zaman zaman kadın ölümlerine şahit olduk geçmiş tarihlerde. 2002’den önce, Binnaz Hocam, bunlar kayıtlara girmediği için bilinmiyordu. Yani 2002 yılından sonra bunlar kayıtlara girdiği için şimdi daha iyi biliniyor.

“Kadının en hayırlı işi, hayatta yapabileceği en hayırlı iş yün eğirmektir.” Ne işiniz var burada? Oluşan otantiklere bakın ama. Yani bir toplumun otantiğine bakın. Kadın evinde yün eğirecektir, en hayırlı işi budur.

“Kocadan izinsiz evden çıkarsa eve dönünceye kadar meleklere lanetine uğrar.” “İzinsiz annesini babasını ziyarete gidemez.” Bunlar bizim muharref din otantiğimizden kaynaklanıyor. Çünkü Kur’an merkezli İslam algısına bir türlü bu ülkenin zihni müsait olmadı. Onun için her tarafta çeşitli din anlayışları -tabii ki olsun, içtihat alanları tabii özgürlük alanı ama- nasıl bunların toplumu kaotik bir ortama soktuğunu... İşte nazar okuyanlar, kurşun dökenler, papaz büyülerinden bilmem ne büyüüne kadar, gidip türbelerde çaput bağlayanlara kadar hepsi bu muharref otantiğin oluşturduğu şeylerdir.

Evet, “Aç ve açık bırakın kadınları çünkü onlar biraz kendilerine gelirlirse fitne vesilesi olurlar.”

“Kadına illa danışmak zorundaysanız danışın ama dediğini sakın yapmayın. Ne diyorsa aksini yapın.”

“Kadına itaat ederseniz pişman olursunuz.”

“Kadınlarda uğursuzluk vardır.” Bir de atta vardır biliyorsunuz. Oysa at çok işe yaramış bir hayvandır.

“Kadınları geri bırakın. Hem geriden yürütün hem toplumsal hayatta geri bırakın.”

“Kadın fitnedir.”

“Kadınlar kocalarına secde etmelidirler.” Hani uydurma bir hadis var ya “Birisinin diğerine secde etmesini isteseydim -Allah’tan başkasına secde edilir mi?- kadının kocasına secde etmesini emrederdim.” diye. Allah’ın Resulünü ve yüce elçileri bundan tenzih ederiz. Bunlar iftiradır elçilere.

Evet, cinsel sorumluluğu açısından. Hani siz bilirsiniz, eli hamurda da olsa eşinin taleplerini yerine getirmesi gerekir gibi.

“Ne yaparsa yapsın kadın kocasının hakkını ödeyemez ve kocası hakkını helal etmezse de cennet yüzü göremez.”

Evet, kadınların kocalarına karşı hilekâr olduklarına dair yığınlarca rivayet vardır. Onları ayrıca saymayacağım.

İşlerini kadınlara havale eden toplumlar ne olur hocam? Helak olurlar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 19

“Kadın eğri kemikten yaratılmıştır. Doğrultmaya kalkarsanız kırarsınız.” Adem’in kaburgasından yaratılmıştır.

Bunların tamamı Allah’a ve aziz elçilerine iftiraldır. Oysa biz Belkıs’ı biliyoruz, Meryem’i biliyoruz ve Peygamberimizin eşi Hz. Hatice... Ya arkadaşlar kadını iş hayatından alıkoyun diye rivayetler var yığınlarca, fitne oluşturur, sakın toplumsal hayata katılmasın. Ama Peygamberin evlendiği eşi Hatice tüccar.

Bu taraf böyle de diğer taraf daha mı iyi, diğer anlayışlar? Feminyen anlayışlar, modernist anlayışlar, insan merkezli ya da antropofornik anlayışlar, bunların tamamı çok daha felaket. Al birini vur diğerine.

şimdi Diyanete düşen görev şudur: Diyanet bütün bunları arıtıp durultmalıdır ama Diyanetin bir handikabı var. Diyanet kurumsal bir dini temsil ediyor. Diyanetin bu kurumsal dinin dışına çıkması çok zordur ama çıkmak zorundadır. Onun için, Diyanette özellikle kimi konuşmacıların ya da görevlendirdiğiniz imamların, Kur’an kursu hocalarının tamamının zihinleri sülfürik asit dolu. Bunları nasıl temizleyeceğiz? Bunun için bir kaynak arıtımına gidilmesi gerekiyor.

Tarihî süreç içerisinde, bu bağlamda, bütün bunlara rağmen, diğer olgulara göre görece daha az ya da gizlenmiş şiddet olayları olsa bile, bunlar kadınları toplumsal hayattan dışlayan, gerektiğinde her türlü muameleye reva görülen birer unsur olarak, birer birey değil unsur olarak hayata katmaktadır. Batı toplumlarında gelişmeler de bundan farklı değildir.

O hâlde, hakikaten kadınların kendisine iyi sahip çıkmaları gerekiyor ve iki tarafa da alet olmamaları gerekiyor dünya kadınları için söylüyorum tabii. Bunlar da sizlerin sayesinde olacak.

Örneğin camilerimizde şu kadar görevlimiz var. Camilerimizdeki görevlilerimiz iyi yetişmiş olsalar, mahallelerinde olan bu tür olaylarda, mahallede bir genç, bir genç kız, bir delikanlı, evinde huzursuzluk olan bir anne ya da bir baba ona gidebilse ya da o gitse, mahalleyle iç içe olsa... Ben sizin müftülerinizi falan biliyorum. Ya bunlar devlet memurları. Toplumun içine bile çıkmıyorlar. Gitseler esnafın çayını içseler, ailelerle tanışsalar. Ondan sonra “Hristiyanlar misyonerlik yapıyor, İncil dağıtıyor.” diyorsunuz. Ne yapınlar? E, sizden kitapları almak bayağı pahalı. Ben de yayıncıyım ayrıca.

Niçin siz sahici kaynakları -yani özellikle Kur’an’ı kastediyorum- meccani dağıtmıyorsunuz milyonlarca? Kaldı ki, siz, bu toplumun verdiği vergilerle bütçe oluşturuyorsunuz.

şimdi, bizim müftülerimiz, imamlarımız... Kaç bin imamımız var, din görevlimiz var Hocam?

DIYANET İşLERİ BAşKANLIğI TEMSİLCİSİ SEDİDE AKBULUT – 127 bin.

İSMET UÇMA (İstanbul) - 127 bin tane gönüllü, bilgili, pedagojik formasyonu olan, din psikolojisini bilen, bireyi tanıyan insan. Bu camiler toplumun bütün yaralı alanlarına birer sığınak olabilirler. Diğer kurumlarımız birer STK hâline dönebilirler. Diğer kurumlarımız da el ele verip birlikte çalışabilirler.

Özü şu: Eğer bunu biz hayata geçirebilirsek bu konular... Yani diyelim ki bir konuyu anlatması gerekiyor, polise git kayıt tutu şu bu yerine, gidip güvendiği bir müftüyle... Ama bunu tarikat mensuplarına falan gönderirseniz zaten mistik şizofreniyle yani müşrik şizofreni aynı şeydir. Bunların arasında fazla fark yoktur. Onun ayaklarını yerden keser uçurur falan. Yani ayakları yere basan, Kur’an merkezli bir anlayışla bu işleri arıtıp durultmamız lazım. Başta Diyanet olmak üzere bir İslam rönesansına ihtiyaç vardır. Bunu hep birlikte destek vermemiz lazım ve toplumların da, bunalan dünya toplumlarının da giderek artık, ister Musevi olsun ister Hristiyan olsun ister Müslüman olsun, doğrularını kendi toplumlarına doğru olarak aktarmaları gerekiyor ama öyle şeyler aktarılıyor ki yani şöyle diyor: “Kalsın kardeşim falan.”

Tek tek ağaç dibi gezdirmeyin insanlara. Total olarak ormanı gösterin. Orman ile açık alanın konumunu insanlar kendileri belirlerler.

Bu itibarla, arkadaşlar, bu konuya, inanın, eğer Diyanet gerekli işlevleri üstlenir ve görevlerini yaparsa, diğer STK’larla el birliği yaparsa kadın kuruluşlarımızla falan ve mahalledeki insan bunaldığı zaman, bir delikanlının “Ya, benim psikolojiyi de bilen bir hocam var, onunla bir görüşeyim.” demesi durumunda önleyici tedbirler diyoruz ya, olay vuku bulduktan sonra mahkeme tutanakları, cezai müeyyideler, şunlar, bunlar, bunlar sonra gelen şeyler. Önemli olan, hadise vuku bulmadan önce hadiseyi önleyebilmektir. Bunun yolu toplumun bütün katmanlarını devreye sokmaktır, cinsiyetleri ayırmamaktır. Kadın ve erkek evlendikleri zaman birbirlerini, öteki diğerini ilahı olarak görüyor yani “Bu benim ilahım.” diyor ya da “Öteki benim kulum.” Oysa siz bir akit yapıyorsunuz, sözleşme yapıyorsunuz, ayrı ayrı bireysiniz. Nitekim, Kur’an’da “velâ teziru vâzireten vizra uhrâ”, “kimse ötekinin yükünü çekecek değildir.” diyor, bireyi merkeze alıyor, bireyselleştiriyor. Ama, biz evli olduğumuz andan itibaren kadın da, erkek de eşlerini kendilerinin hükmedeceği, kendilerini tanrılar yerine koyarak hükmedeceği unsurlar olarak görüyor. Bu, son derece yanlış. Oysa önce insanlıkta kardeşsiniz, sonra karı kocasınız. Önce kardeşsiniz, insanlıkta kardeşsiniz ya da bir değer yargınız varsa onda kardeşsiniz, sonra anne babasınız ya da baba oğul, baba kızsınız.

Bütün bunları Diyanet İşleri diğer STK’larla, Meclisle irtibatlı olarak gözden geçirip büyük bir deva olabilir ama önce, bunun için Diyanetin kendi zihninin net olması gerekmektedir. Ama, Diyanetteki zihin karışıklığını hepimiz biliyoruz. Son zamanlarda iyi gayretler var. Umarız, Kur’an merkezli, Allah’ın has dinini merkeze koyan...

şimdi, İlhan Arsel’in kitabı vardır. İlhan Arsel’e nasıl itiraz edeceksin? “Kadın ve şeriat” diye. Ne kadar kötü niyetle yazıyor olursa olsun kullandığı bütün malzemeler senin hadis diye verdiğin malzemeler. “Kulleteyn”de Turan Dursun’a nasıl

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 20

kızarsın? Senin malzemelerini kullanıyor. O zaman senin malzemelerin çürük, bunları arıtıp durultacaksın. Sahici kaynağı çünkü yani suyu... Arkadaşlar, su içmek önemli değildir. Suyu arı, duru kaynağından içmek önemlidir. Bulanık sularla hakikaten hem bünyenizi hem etrafınızı hem toplumunuzu bir anafora sokarsınız.

O itibarla, Diyanet İşlerimiz bunları dikkate alırsa, bu bağlamda ciddi kürsüler oluşturursa, toplumsal hayata ilişkin ciddi çalışmalar ortaya koyarsa, imamlarımız, müftülerimiz sadece namaz memurluğu yapmazlarsa, dairelerinden dışarı çıkarılsın ve hele hele kendilerini böyle bir kuruma müntesip oldukları için zaten cennetle müjdelemiş... Ki Allah kimseyi cennetle müjdelemez, o da yanlış. Ve aşereyimübeşşere uyduruyorsunuz siz Hocam.

Şimdi, bunlar gaip konulardır değil mi? Kur'an ne diyor? "Lâ tuziğ kulûbenâ." Kim diyor bunu? Peygamberler diyor. Kalplerimizi saptırma. "Sebbit akdâmenâ." "Ayaklarımızı sabit kıl." diyor.

Ve şimdi herkesin sapma ihtimali olacak. Sen geleceğe hükmedeceksin, Allah'tan başka kimse gaibi bilmez. Sizin şeyhler biliyor, nasıl biliyorsa onu ben de bilmiyorum.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Kim onlar?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, misalen söylüyorum, mecazen söylüyorum.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Hayır, hiçbir şeyhimiz olmadı bizim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hayır, hayır, isim vermek şık olmaz da onun için söylüyorum.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Bizim hiç yok. MHP'nin öyle bir şeyi olmadı.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ya, mebzul miktarda, metrekareye 25 tane düşüyor hocam, yapmayın.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Nasıl geçiyor? MHP'nin hiç şeyhi olmamıştır.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Efendim, yani bakınız, ben bunların hiçbirisini siyasi gerekçelerle söylemedim.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Şahsıma yönelik söyledığınız için...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Hayır efendim, ben sizin üzerinizden bir temsil geliştirdim, o kadar.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Temsilde hata oldu.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Temsilde hata olduysa düzeltelim Hocam. Bunda alınacak bir şey yoktu ama...

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Alınanlık değil, hakkın teslimidir bu.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Bakınız arkadaşlar, sizi temin ederim ki yani şimdi mesela... Ama şöyle sevgili hocam, ben size sorsaydım aşereyimübeşşereyi sayın diye, bana sayardınız. Demek ki yanlış bir temsil yapmadım ben ama sizi kastetmedim.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Devamı yanlış gelmiş olabilir.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Olabilir. Sizi kastetmemiştim.

Peki, neyse böyle karşılıklı olmasın.

Ama sevgili arkadaşlar, sizi temin ederim ki burada yani bir siyasi partinin temsilcisi, milletvekili, bir iktidar mensubu bir milletvekili olarak falan asla konuşmadım. Ben bu toplumsal yaranın ne kadar derin olduğunu bilen bir arkadaşınız, kardeşiniz olarak bunun nerelerden kaynaklandığını ve bunun sebeplerini iyi tespit edersek yani tespitimiz iyi olursa, teşhis edebilirsek tedavimizin kolaylaşacağı kanaatiyle bunları söyledim. Yoksa ben de AK PARTİ'nin kadın ve kadına dair yapıp ettiklerini şimdi burada aktarmaya çalışsam herhâlde yüz günde ancak size aktarırdım. Bunun için yapmadım sevgili arkadaşlar.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Yapmadıklarınızı anlatmak için yüz elli gün olabilir.

Benim menisküs problemim var da, uzun süre oturamıyorum.

BAŞKAN – Geçmiş olsun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Geçmiş olsun Hocam.

Efendim, ben sözlerimi bitiriyorum. Vaktinizi fazla aldım biliyorum ama umarım katkı vermiştir. Ama bir kere daha söylüyorum: Hiçbir siyasi mülahazayla, eğer bunlara siyasi mülahaza olarak baksaydım yani kendi kaleme gol atmış olurum. Asla bir siyasi mülahazayla bunları yapmadım ama bu kim olursa olsun ciddi bir yara, derin bir yara. Bunun sebeplerini ortaya çıkarmak zorundayız. Hangi kültürden kaynaklandığını, hangi kutsallar izafe edilerek yapıldığını, hangi modern bütün değerlerden soyarak, sıyrarak, insanı çileden çıkararak yapıldığını tespit etmek zorundayız. Ondan sonra hakikaten elimizi başımıza koyup ya da başımızı ellerimizin arasına alıp bir düşünmek zorundayız. Bu mesajlarla ne modernitenin yaklaşımıyla ne kalıp yargılardan gelen bu rivayetlerle biz ne dünya insanlığına bu anlamda bir katkı sağlayabiliriz ne kendi toplumumuzdaki sorunları çözebiliriz.

Hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. Sağ olun.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum.

Sayın Akbulut, siz notlarınızı alın lütfen. Bütün hepsi tamamlandıktan sonra size söz vereceğim.

Sayın Toprak, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 21

Ben de Diyanetten gelen arkadaşına çok teşekkür etmek istiyorum. Hem çok kapsamlı bir rapor sundu hem de kapsamlı bir konuşmadı, çok teşekkürler. Epeyce de bir şeyler yapıyor gözüküyor Diyanet.

Ben aslında, burada yani bu kadına karşı şiddet meselesinde Diyanet gibi bir kurumun rolünü çok çok önemsiyorum gerçekten de çünkü bu şiddetin arkasında da Sevgili İsmet Bey'in bahsettiği gibi ta geçmişten gelen ve günümüzde de devam eden ön yargı var ve bu ön yargıların bir kısmı da yanlış din anlayışından kaynaklanıyor. Bunu Cumhuriyet Halk Partililer pek söyleyemiyor, onun için teşekkür ederim siz bunu söylediniz, tepki çekiyor çünkü biz söylediklerimizde.

Şimdi, sizin verdiğiniz örneklerin dışında ben de çok örnek verebilirim. Mesela, 2008'de yaptığım bir araştırma vesilesiyle öğretmenlerin, müfettişlerin, okul müdürlerinin kadınlar hakkında söylediklerini duysanız tüyleriniz diken diken olur. Bir tanesini aktarayım mesela, bu en kötüsüydü. Bunu da ya öğretmenler anlatıyor ya da öğrenciler anlattı bize. Galiba bir müfettiş geliyor, sınıfta küçük çocuklara "Kadınların belden yukarısı insanidir belden aşağısı şeytanidir..." Sınıf ortamında bu yani sınıf ortamında da bu tür söylenen söz çok var.

Ben Edirne'den arabayla gelirken -vallahî şimdi hatırlayamıyorum- bir yerde durmuştum. "Tarihî bir cami var." dediler, neresiydi unuttum. Gideyim, ziyaret edeyim, bir görevim dedim çünkü çok hoş oluyor tarihî camiler. Gittim, caminin kapısında bir kara tahtaya "bugünkü vaaz" diyor ve gene unuttum, tam cümlelerle tasvir edemeyeceğim bunu ama bu "Belden yukarısı insani, belden aşağısı şeytani"vari, kadınlar hakkında bir şeydi o günkü vaaz. Hatta kimdir bu imam, görüşmek istiyorum dedim. "Evine gitti." dediler. Benim de acelem vardı yani şikâyet edecektim Diyanete, edemedim. Bu ama epey, bir yıl önceydi, bir beş altı yıl önce. Şimdi, böyle şeyler var.

Sevgili Nedret arkadaşım siyasetçilerin söylemlerinden bahsetti. İlahiyatçıların söylemleri var. Yani ilahiyat fakültesi mezunu mudur bu insanlar, değil midir, bilmiyorum ama din bilgini diye toplumda bilinen insanların kadınlar hakkında söyledikleri var. İşte, bunun örneklerini biliyoruz. "Hamile kadınlar sokağa çıkmasın."dan tutun, gerçi hepsi sonradan bunları tekzip ediyor "Biz onu demek istemedik." falan diyorlar ama insanların kafasında da öbürü yazılıyor tabii ki.

Bir de günlük gazetelerdeki fıkralar... Yani Hürriyet'te mesela, hafta sonları, isim vermeyeyim şimdi, çünkü rahatsızmış, hastanedeymiş falan ama sürekli yazan bir köşe yazarı. Daha çok böyle ekonomi konularında, hafta sonları fıkralar yazıyor, büyük bir çoğunluğu kadınlar hakkında ve bu kadınlar aleyhine ön yargıları pekiştirecek nitelikte.

Yani dolayısıyla sadece halk arasında değil bu söylemler, siyasetçiler arasında da var, ilahiyatçılar arasında da var, öğretmenler arasında da var, medya mensupları arasında da var ve bütün bunları topladığınızda bu kadına bakış açısını pekiştiren şeyler bunlar. Bunlarla gerçekten de mücadele edilmesi lazım. Nasıl mücadele ederiz, o ayrı bir şey.

Şimdi, bu şeyde Diyanetin yaptığı işler arasında, aslında belki daha spesifik olarak birtakım mevzulara değinmek gerekir diye düşünüyorum. Galiba burada bahsedildi, yanlış hatırlamıyorsam geçen sefer ama burası mıydı, emin değilim, bu geçenlerde birisi üç dört gün önce karısı kız çocuk doğurdu diye kadını öldürdü elektrik verip beyninden. Şimdi biliyorsunuz, kız veya erkek doğurmak kadınıla bağlantılı bir şey değil çünkü kadının kromozomları aynı cins kromozom yani erkek olması için iki farklı kromozom olması lazım. O iki farklı kromozomdan birisi de sadece ve sadece babadan gelebiliyor. Kadında yok o kromozom, Y kromozomu. Şimdi, bunu insanlar bilmiyor ve bu topraklarda gerçekten de kadınların kız çocuğu doğurması özellikle kırsal alanlarda, Anadolu'da falan böyle bir ayıptır, günahtır vesaire gibi algılanagelmiştir. İranlı bir yönetmenin bir filmi seyretmiştim. Kadın doğum yapıyor ve gene kız çocuğu doğuruyor. İşte, onun trajedisi hakkındaydı ve kocanın buna tepkisi.

Şimdi, mesela, bu Diyanet kanalıyla anlatılabilir. Okullarda aslında bunun öğretilmesi lazım tabii. Onu muhakkak öğretmek lazım ama şu anda artık okul yaşını geçmiş pek çok insan olduğu için Diyanet kanalıyla ya da askerlikte vesaire bu tür bilgilerin verilmesi yani özellikle sorunu olan çünkü gerçekten de kadınların hayatını cehenneme çevirebilecek bir meseledir bu kız çocuk doğurmak, erkek çocuk doğuramamak bir türlü. Hâlbuki onlarla ilgili bir mesele değil. O konuda da mesela çok hurafe var. Erkek adamın erkek çocuğu olur. İşte, yorgunsa kız çocuğu olur, değilse erkek olur. Bilmem neyi yerse erkek çocuğu olur, yemezse bu tür yiyecekleri kız çocuğu olur falan hepsi hurafe çünkü yüzde 50 oran. Yani dolayısıyla bunların doğru olması kadın ve erkek oranı mümkün değil.

Aynı şekilde mesela bu kadına karşı şiddet olayında şöyle bir şey var. Bu polislerde dahi var ama halkta da var. Yani tanık oluyor mesela, "Aman bu aile meselesidir, biz karışamayız." diyor. Ben şimdi birazcık böyle uluslararası literatüre bakıyordum neler yapıyor diye. Tavsiye edilen şeylerden bir tanesi, bu fikrin yanlış olduğunun insanlara anlatılması. Yani "Aman, bu onların özel hayatıdır, aile meselesidir, biz karışmayalım." fikrinin yanlış olduğunun insanlara öğretilmesi, böyle bir şeye tanık olduklarında müdahale etmeleri. Bu da yine Diyanet kanalıyla çünkü Diyanet her yerde var. Bütün illerde var, kasabalarda var falan.

Bir de tabii cinayetin günah olduğu ve cehenneme gideceği insan öldüren insanın. Bunu insanlar biliyor mu bilmiyor mu, bilmiyorum yani bunun hakkında da büyük bir ihtimalle, "Bu benim hakkım, Kur'an işte bana yanlış yorumlarla erkek olarak birtakım haklar vermiş." falan diye düşündüklerini düşünüyorum çünkü insanların büyük bir çoğunluğu Türkiye'de

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 22

dindar. Ona rağmen, bu cinayetler işleniyorsa pek de öyle cehenneme gitmeyeceğini düşünüyor demektir. Bunun belki vurgulanması önemli.

Bir de şunu diyecektim: “Bu kitapları vesaire biz dağıtıyoruz.” dediniz ya. Aynı zamanda birkaç broşür gösterdiniz, uzaktan bakıyordum. Şimdi, Türkiye’de çoğu insan maalesef kitap da okumuyor, broşür de okumuyor falan. Acaba şu yapılamaz mı? Bunun yerine daha basit şekilde Diyanetin posterler bastırıp, mesela, en azından cami girişlerine bunun asılması, bu kadına karşı şiddetle ilgili etkili olabilecek posterler. Bunların örnekleri aslında uluslararası arenada da var. Yani insan haklarıyla ilgili, kadına karşı şiddetle ilgili çok hoş çizimli posterler olabiliyor. Çünkü geçen sene miydi, neydi, biz bu şiddetle ilgili poster bastırılm dedik ama vallahi benim bile bakınca içim kararıyordu yani verilen şirket bir türlü beceremedi onu bizim Kadın-Erkek Komisyonunda. Yani bunu hakikaten de iyi yapabilecek birilerini, liyakatli birilerini bulup çok ilginç posterler yapılabilir ve bunlar etrafa... Yani bunu biz de önerebiliriz tabii Komisyon olarak ama Diyanet kanalıyla da bu olabilir. Yani daha basit, daha tek cümle hâlinde yazılmış sloganların olduğu posterler. Çünkü dediğim gibi kitapları, broşürleri insanlar alıyorlar bir köşeye atıyorlar. Maalesef öyle ciddi bir okuma alışkanlığı yok. Zaten okuma yazma bilmeyen de daha yaşlı nesilden pek çok insan var, giderek azalıyor.

Son olarak şunu söyleyeyim: Bu gece bana geldi. Gitmeyi planlıyordum ama gidebilecek miyim, bilmiyorum. Cezayir asıllı Kanadalı bir gazetecinin bir belgeseli gösterilecek. Bu belgesel çocuk gelinler hakkındaymış ve belgeselin ismi “Nadia’nın Yolculuğu” diye bir belgesel. Bunu Kanada Büyükelçiliği Uçan Süpürge –bu bir kadın örgütü- ve Cermodern birlikte düzenliyorlar bu etkinliği. Herkese açılmış yalnız “Telefon etseniz iyi olur.” deniyor yani LCV’si var. Yeri Cermodernde. 18.30’da kokteyl var, 19.30’da film gösterimi var. Filminden sonra da seyircilerle söyleşi yapılacaktı film hakkında. İlgilenenler olabilir diye düşündüm. Aslında, keşke, belki de toplu hâlde gitsek bu Komisyon olarak iyi olabilir çünkü bu gerçi tam şiddet değil ama çocuk gelinlere de şiddet tabii, şiddetin bir cinsi diye düşünülebilir. 10 yaşında, 11 yaşında, 12 yaşında evlendirilen kız çocukları.

Onu da haber vereyim dedim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Yüceer, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ben de Sedide Hanıma –umarım doğru söylemişimdir- hoş geldiniz diyorum. Çok teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Ben bu sunumunuzdaki şu cümleye takıldım: “Toplumumuzu aile hakkında farklı açılardan bilgilendirmek amacıyla kaleme alınmış 11 kitapçıktan oluşan Ailem serisinde Ailemden merhamet istiyorum kitapçığı kadına ve çocuğa yönelik şiddete ayrılmıştır.” diye bir cümle var.

Şimdi, merhamet deyince yani merhamet çok büyük bir felakete uğramış, büyük ıstıraplar çekmiş, acılar çekmiş insanların ıstırabını paylaşma niteliğinde kullandığımız bir kelime. Aslında tam da hani bizim de karşı geldiğimiz bu geleneksel, kadını zayıf gösteren, korunması gereken, merhamet edilmesi gereken bir varlık olarak gösteren cinsiyetçi yaklaşımın tam da ifadeleri gibi yani siz de bunu kurumsal bir şekilde, kitapçıklar şeklinde bu eğitimleri veriyorsunuz. Yani bu bakış açısı bence doğru değil. Hani bu konuda siz ne düşünüyorsunuz, ne yaptınız, bilmiyorum ama kadının eksik, zayıf, güçsüz; erkeğin yöneten, merhamet eden, güçlü. İşte, hep de bunun üzerinde zaten hani sabahtan beri konuşuyoruz, bu algıyı yıkmaya çalışırken siz bu tercihinizi neden merhamet istiyordunuzdan yana kullandınız. Bu birinci sorum.

İkinci olarak da şimdi Binnaz Hocam da söyledi. Ben doğrunun, yanlışların kimler tarafından ifade edildiğinin çok önemli olmadığını düşünüyorum. Önemli olan doğrunun doğru, yanlışın yanlış olması ya da kimsenin günah işleme özgürlüğü yok. Yani İslam’da insanlık ve Allah’a kulluk bakımından kadın ile erkek arasında bir fark yok. Sorumlulukların, hakların, vazifelerin olduğu gibi. İşte, kadın olmak, hak ehliyeti ya da fiil ehliyetini daraltan bir sebep de değil. Şimdi, bir sürü, siz de hadislerden bahsettiniz “Bunlar uydurma.” dediniz. Bunlardan birkaçı da var. İşte “Ey kadınlar topluluğu, sadaka veriniz ve çok istiğfar ediniz çünkü ben cehennem halkının çoğunun sizler olduğunu gördüm.” gibi ya da kadınların çoğunun cehennemlik olduğunu iddia eden hadislerin yanında. İşte, kadınların cennete gitmesinin kocasını memnun etmesiyle ilintili olduğuna dair hadisler. “Kadınların hayırlısı, erkeklerin yaramazlıklarına, kötü huylarına sabredendir. Bu sabır onların cennete girmesine sebeptir.” Tamam, biz bunlara uydurma diyoruz, öyle de. Yani Kur’an’da gerçekten buna dair bir tek hadis yok, herhangi bir şey yok. Yani bunu hepimiz samimiyetle ifade ediyoruz buralarda ama şimdi şöyle de bir gerçek var: Bakın, 2013’te bir gazetede... Diyanet İşleri Başkanlığının tüm camilerde okunan hutbelerde “Peygamber hadisidir.” denilerek şunlar söyleniyor: “Sebepsiz boşanan kadınlara cennet kokusu haram. Kadını kocasına karşı kıskırtan bizden değildir.” deniyor ya da gene Sayın Görmez’in bu Birleşmiş Milletler projesinde din adamlarının eğitilmesini öngören projenin protokol imza töreninde “Kadınlara karşı şiddetle uğraşacağınıza önce insanlığa karşı cinayetleri önleyin. İnsanlığa karşı cinayetleri önleyemeyen kurumlar, kuruluşlar toplumların kadına karşı şiddeti, insan haklarını, aile içi şiddeti ve benzeri konuları nasıl önleyecekler?”

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 23

Böyle söylemler var. Bunun yanında sizler de ifade ettiniz. İşte, bazı vakıf kurucularının söylemi var. Nurettin Yıldız'ın olduğu, Tuğrul İnançer'in olduğu. Bu söylemleri böyle güçlü bir şekilde, hep beraber, topyekûn çıkıp "Bunlar yoktur. Bizim dinimizde bunlar olamaz." ben denildiğini görmedim. Yani Sayın İsmet Bey şimdi dile getirdi birkaç cümleyle ama ben bunu başka yerde hiçbir zaman duymadım. Tam tersi, bunun aksini iddia eden beyanları çoğu yerde hutbelerde, camilerde, kurslarda bizatihi Diyanet İşleri Başkanlığının yönettiği, dâhil olduğu organizasyonlarda, kendisinin gerçekleştirdiği organizasyonlarda bunları görüyoruz.

Sıkıntı burada yani sıkıntı sizin samimiyetinizde. Bunu topyekûn reddetmek lazım, güçlü perdeden bu tarz söylemlere asla izin vermemek lazım ama siz bile gördüğüm kadarıyla ailede kadına merhameti istiyorsunuz. Kimden istiyorsunuz? Eşten istiyorsunuz. Allah merhamet eder. Yani, bir kulun bir kula merhameti kabul edilebilir bir şey değil. Bu çok yanlış bir bakış açısı çünkü Kur'an'da da zaten üstünlük erkek ya da kadın olmaya göre değil, Allah'a yakın olmaya, dini uygulamadaki titizliğimize bağlı. Yani cinsiyet farkıyla bunu nasıl sağlayacağız? Bunu nasıl iddia edeceksiniz?

Dolayısıyla bunları da merak ediyorum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakbak, buyurun.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Öncelikle ben teşekkür etmek istiyorum. Gerek sunum açısından gerekse Diyanet İşlerinin yapmış olduğu tüm çalışmalar açısından ve bana halktan da gelen duyuları da göz önünde bulundurduğumuzda özellikle cuma günü vaazlardan sonra erkeklerin bu konuda gerçekten ciddi bir çalışma olduğunu, ciddi bir şekilde genel anlamda ülke bütünlüğünde bu konuda kadına karşı şiddet konusunda yapılan vaazlarda bir bütünlük oluşturulduğunu ve toplumsal anlamda, bir anlamda eğitim diyebiliriz, çok büyük öncülük ettiğini aldığım duyumlarda gözlemlemekteyim.

Fakat şu da dikkatimi çeken bir konu: Erkeklerin genel anlamda -özellikle evliliklerin ilk yıllarında gelen- kadınların, evliliklerinin ilk yıllarında eşlerin, birbirleri arasında baskı kurmaya yönelik birbirleri üzerinde kendi baskılarını ya da güçlerini gösterme anlamında bir çatışma zemininin olduğunu ve bunda da erkeklerin baskılarının daha ciddi boyutta olduğunu gelen gençler arasındaki tartışmaları dinlediğimizde yahut da aile içindeki sıkıntıların bize aksettirilmesi sonucunda yahut şiddet konusunda başvuruların ve daha sonraki olayların ilerlemesiyle gelen kadınları ben dinlediğimde, bu konuda erkeklerin baskı kuran bir tavır ve davranış içerisinde olduğunu duymaktayım ve gözlemlemekteyim.

Benim burada şu dikkatimi çekti: Dinî rehberlik bürolarından bahsettiniz. Burada ne gibi görevler yapılıyor? Burada kimler eğitiliyor? Din görevlilerini mi eğitiyoruz burada, yoksa halktan gelen sıkıntıları mı değerlendiriyoruz? Bununla ilgili ne kadar başvuru size yapıldı ve bununla ilgili ne kadarında bir sonuç elde ettik? Bu benim merak ettiğim bir konu oldu bu anlattığımız konular içerisinde.

Bir de şu konuda bir çalışma hiç oldu mu? Evlilik öncesi eğitim, bazı belediyelerimiz ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bu konuda çalışmaları oluyor. Bunun içerisinde din görevlilerimiz de gidip bu konuda eğitim verdiler mi? Bununla ilgili nasıl bir çalışma oldu, ne şekilde bir çalışma oldu?

Ve bir de Diyanet İşlerimizin kamu spotlarında televizyonda çıkan, nasıl Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızla ilgili kamu spotları zaman zaman çıkıyorsa Diyanet İşlerinin de aile içi şiddeti önleyen ve bu konuda çok güzel örnekler ve kısa kısa böyle spotlarımız olabilir mi acaba? Ben değerlendirmek istedim.

Yine de genel anlamında olayın bütününe gerçekten kadına karşı şiddet konusunda çok ciddi ve hassas çalışıldığını gözlemledim ve bu konuda daha da iyi bir şeyler yapabileceğimizi biliyorum. İnşallah güzel sonuçlar elde edeceğimizi düşünerek teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım. Bir iki hususa katkı vermek için tekrar söz aldım.

Bu Binnaz Hocanın söylediği kız çocukları, biliyorsunuz bunlar İslamiyet öncesi "Cahiliye Dönemi" diye adlandırılan dönemde. Orada mesela edebiyat, şiir açısından toplum cahil değil okuma yazma açısından; orada bir gerçeği görememek, gerçeği göremeyen her toplum cahildir. Her insan da o anlamda cahildir. Şimdi, Kur'an şöyle sorar onu: "Bi eyyi zenbin kutilet." Hangi suçtan dolayı kız çocuklarını öldürdünüz diye sorulduğunda bunun hesabı sorulur. Bu çok ağır bir suçtur ve biliyorsunuz münferit olan bu hadise Kur'an'a konu olmuştur ve bunu çok büyük bir suç olarak Kur'an ifade etmiştir.

Ama buradan işte ben hem bu kalıp yargıları hem de modernitenin önümüze koyduğu verileri değerlendirelim derken şimdi dünyanın çeşitli yerlerinde servet sahiplerinin ya da Taksim'in arka otellerinde, renkli cam arkasında binlerce genç beden "bi eyyi zenbin kutilet" olmuyor. Bunlara ilişkin bir çözümünüz var mı? Bunlara ilişkin de çok ciddi anlamda bizim çözüm üretmemiz gerekiyor. Aslında, biz, kız çocuklarını kimi muhteris, müstekbir, belam insanların elinde her gün öldürüyoruz, farkında mısınız? Ya çok dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi budur.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 24

İşte, bu örneklikten hareketle, bunun ne büyük bir suç ve cinayet olduğunu hep birlikte haykırmamız gerekiyor. Yani, bunu modern zamanlara taşıyarak uygulamamız gerekiyor. Ama ben hâlâ kız çocuklarının lafız olarak değil ama “bi eyyi zenbin kutilet” olduklarına inanıyorum yani bir çoğunun bu hâlde ve dünyada kadın ticareti diye bir şey var değil mi? Bunlar “bi eyyi zenbin kutilet” değil mi Hocam, hepsi öyle yani sizin de katıldığınızı üzere, zaten onu söylüyorum.

Cinayet konusuna değindi Hocam, sevgili arkadaşımız. Gerçekten de Kur’an bize şunu söyler: Bir canı öldüren bütün insanlığı öldürmüş gibidir. Ya bu kadar evrensel bir ilke olabilir mi? Bu insan olur, başka şey olur ama bir canı kurtaran, ihya eden bütün insanlığı kurtarmış gibidir. Yani hem mükâfatı çok yüksek hem mücazâtı çok yüksek. Dolayısıyla, böyle düşünen bir insan, kaynakların artırılması gerekir dediğim husus bu işte. Bunu merkeze alan bir insan ne şiddet kullanabilir ne cinayet işleyebilir. Ama, yapmamız gereken şey, bu şiddeti toplumsal olarak ve toplumun bütün alanlarıyla ilgili düşünmemiz... Yani mevzileştirecek, bir alana münhasır hâle sokarsak konuyu daraltmış oluruz. Oysa bizim bu konuyu çoğaltmamız gerekiyor, hayat ve hayata dair bütün alanlarda ve bütün dünyaya ilişkin çoğaltmamız gerekiyor ve mesaj sunabilmemiz gerekiyor. Yani, katkının da böyle verileceğini düşünüyorum.

Şimdi, gene sevgili arkadaşım söyledi, hakikaten, tabirimi mazur görün, abuk sabuk öyle şeyler söyleniyor ki çocuklar üzerinden falan, evlilik yaşları şununla bununla ilgili. Bakınız arkadaşlar, Kur’an, reşit ve reşide olmayan çocuklarla ilgili vasi tayin ediyor. Şimdi, elindeki malı mülkü kullanım konusunda belli yaşa gelmemiş çocuğa vasi tayin edilecek, çocuk yaşta, işte “çocuk gelinler” dedi Binnaz Hocam, çocuk gelinler İslam’da tecviz edilecek. Ya böyle bir şey olabilir mi? Yani, Allah’la uygulamalar çelişiyor. İşte, Diyanete burada çok büyük bir görev düşüyor. Demek istediğim şu: Diyanetin yaptığı çok büyük işler var ama eğer bu temel kaynak arıtmasına gidemezse yani toplumun din adına, dine dair olgular adına bilgilenmesi tıpkı moderniteye “amentü” diyen insanların bilgilenmesiyle eşit düzeyde olur. İki taraf da tahribatçı olur o zaman. O hâlde, bizim bir vasatta buluşmamız ve bunu gerçekten de siyaset üstü bir konu olarak kabul edip insanlığa... Önce kendi toplumumuza, sonra da bütün insanlığa bu konuda bir katkı sağlayabilir miyiz? Ben kitabı dinlerin tamamının buna büyük katkı vereceğini düşünüyorum ama tamamının artırıp durultulması gerekiyor. Şimdi, Musevi itikadında insanlar, Tevrat ayetlerinde “köle ve asiller” diye yani Hacer... Kur’an’da geçmez Hacer, Sare de geçmez. Hacer, Habeşli köle cariye, ondan doğanlar köledir. Ayet de aynen şöyledir, Tevrat ayetinden bahsediyorum, bozulmuş ayettir bu yani rivayetlerle, müteahhir rivayetlerle bu hâle sokulmuş ayetlerdir. “Köle rekabet etmediği sürece hayatı muhteremdir.” Ama, köle rekabet ederse yeryüzünde hareket eden ne varsa öldürün. Bu, Çanakkale gibi kutsal bir savaş hâline gelir.

Şimdi, sevgili arkadaşlar, dünyada belki de siyaset de bütün bunlar üzerinden organize ediliyor. Yani, şimdi, yakın geçmişte Türkiye’den de, dünyadan da örnekler vermek mümkündür.

Şimdi, Fransa’da olan olayları hepimiz tabii kınıyoruz. “Ama efendim ‘ama’sız kınayın.” İyi de siz toplumu, insanı ikiye bölerseniz, “öteki ve ben” dersiniz orada “ama” kullanılır. Şiddet nereden gelirse gelsin, kimden gelirse gelsin lanetli bir olgudur ama bunun asıl nedenlerine inmek, asıl sebeplerini ortaya koymak, eğitim... Mesela ailelerde öyle örfler var ki hâlâ bizim Anadolu’daki ailelerimizde var, şehirleştikçe, medenileştikçe bunların ben ama doğru bir enformasyonla, doğru bilgiyle, doğru medyayla, doğru dinî bilgiyle bunların görece giderek azalacağını düşünüyorum. Biz yeryüzünde şiddeti sıfırlayacağımız iddiasında falan değiliz.

Efendim, merhamet konusu buna münhasır olmasaydı şayet yani eşe münhasır kullanılmıyaydı orada merhametin, mükellef olan kadın, erkek bütün insanların bütün mahlukata karşı yani ormandan yararlanırken, doğadan yararlanırken, çiçekten yararlanırken böceklere dikkat etmesi, diğer canlılara dikkat etmesi anlamındadır, bu güzel bir husustur ama bunu münhasıran eşin eşe...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Örnek güzel Vekilim ama oraya hiç olmamış.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Tabii, anladım.

Merhamet münhasıran bu anlamda algılandığında tabii ki arkadaşımızın buna böyle bir itirazı elbette olacak.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, benim sunuma geçmeden önce bir önerim olacak.

BAŞKAN – Sayın Yüceer, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Öncelikle, Komisyonumuza gelen konuklarımız gelmeden önce bu sunumlar bizim elimizde olabilir mi? Birinci ricam, önerim o olacak.

İkinci olarak, gerek Komisyonumuza gelen gerek bizlerin ziyaret edeceği dernekler, STK’lar, kurumlar bellidir muhakkak, bunları bizimle paylaşsanız sevineceğim. Bunlar bizim elimizde olursa bizim de önerilerimiz daha net olacaktır muhakkak.

Üçüncü olarak da İstanbul’da gazete ve dergilerle bir toplantımız olacak galiba. Şimdiye kadarki toplantılarda istenmeyen bazı şeyler yaşandı. Özellikle muhalif gazetelere, dergilere karşı bir ambargo uygulanması oldu. Bunda da böyle bir şey olacak mı? Yoksa, herkes, muhalif olsun, olmasın, bütün gazeteler, dergiler bu toplantıda olacak mı merak ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 25

Teşekkürler.

BAŞKAN – Bütün gazetecilerle, dergilerle bir toplantı değil, o yanlış anlaşılabilir, bazı genel yayın yönetmenleri ve dizi yapımcılarıyla. Yani, bu dil ve üslup üzerinden, özellikle kadına karşı şiddet ve cinayetleri haberleştiren genel yayın yönetmenleri ve ilgili sayfanın editörleri, sorumluları, onlarla ilgili bir şey bu. Yoksa, yani bütün gazeteleri toplayalım, bütün dergileri toplayalım gibi bir şey değil.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Onların bağlı oldukları dernekler var.

BAŞKAN – Evet. Bu konuda siz bir açıklama yapmak ister misiniz?

Buyurun.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Bu basın yayınıyla ilgili ve iletişimle ilgili konuda derneklerimiz de var, Yapımcılar Derneği var, Sinema ve Televizyon Derneği var. Bu kurumlardan arkadaşları davet edip onlara önerilerimizi bulunabilirsek... Ama, tabii bu daha sonraki safhada olmalı yani ortaya bir şeyler koymalıyız ki özellikle bazı profesörler var, bu konuda çalışmış hocalarımız var üniversitelerde. Onların isimlerini de verdik, inşallah kabul ederler gelmeyi. Etik dili hakkında, kadına karşı şiddette basının dili konusunda çalışmalar yapılmış. Bunları ortaya koyduktan sonra o arkadaşlarla konuşabiliriz neler yapabiliriz diye. Çünkü, topluma ulaşmanın en kolay yolu maalesef dizilerden geçiyor. Haber, belgesel veya spotları izlemiyorlar, spotlar başladığı zaman, dikkat ediyorsunuzdur, hemen kumandaların tuşuna basılıyor. Onlara nasıl ulaşabiliriz, bunları nasıl bilgilendirebiliriz konusunda... Ama, daha önceden hocalarımız gelip bu konuda nasıl bir çalışma yaptıklarını ortaya koymalı ki araştırmaları var, raporları var, onları biz indirdik İnternet'ten, sizler de bakabilirsiniz, davet de ettik, gelip anlatırlarsa, onların üzerinden de önerilerimizi, tavsiyelerimizi ortaya koyabiliriz inşallah.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Akbulut, buyurunuz.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ SEDİDE AKBULUT – Heyetinize teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilimiz İsmet Bey'den başlayalım. Ama şunu ifade etmek istiyorum: Bu kadına yönelik şiddet bir insanlık suçu. Tabii, bu suçun sahibi biz değiliz elbette ki. Ama, biz suçluların zihin kalıplarını değiştirebilecek bir formata sahip kurumumuz inşallah, öyle görüyoruz kendimizi çünkü bu bir zihin algısı. Kadına yönelik şiddeti biz kazanılmış öğrenilmişlikler diye eğer değerlendirirsek... Bir çocuk çocuk yaşta annesi tarafından “Kızım, ağabeyinin ayakkabısını boya, kızım ağabeyine su getir.” diye diye öyle bir kültürle yetiştiriliyor, sonra babasından annesine karşı şiddeti öğreniyor. Hatta böyle bir vaka okumuştuk bize gelen bir vakada. “8 yaşında, babamın anneme uyguladığı şiddet karşısında kulaklarımı kapattım, duymak istemedim. Günlerce beni etkiledi. Ama şimdi 38 yaşındayım, eşime şiddet uyguladığım için içerideyim yani tutuklandım...” Tabii, kazanılmış öğrenilmişlikleri düzeltmek, değiştirmek, bu zihin kalıplarını değiştirmek elbette çok güç olacak ama bu güçlüğü biz talibiz açkçası. Sayın Vekilimizin ifade ettiği gibi, kesinlikle Diyanet mensupları olarak, âcizane ben kendimi cennetlik görmüyorum. Yani, eğer böyle bir kavram olsaydı “istiğfar” dediğimiz tövbenin, ha bire uğraşmanın ve çalışmanın bir anlamı olmazdı. Yani, kurumsal bir cennetlik elbette ki yok. Bu rivayetlere biz “uydurma” diyoruz, “İsrâiliyyât” diyoruz. Bu rivayetlerden eserleri, yayınları temizlemek, aklamak tabii ki bizim görevimiz değil. Şöyle görevimiz değil: Şimdi, İnternet'te, dine ait bir soru veya sorun için girdiğinizde, inanamazsınız, envaiçeşit cevaplarla karşılaşacaksınız. Herkes bir rivayeti, bir haberi -bize göre haber diyoruz rivayetlerde- kullanıp delil getirerek bir izah yapacaktır. O nedenle, Diyanetin görevi halkı doğru, sahih din bilgisiyle buluşturmak diyoruz. Hadislerle İslam...

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yayımladığımız kitabınızda var.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ SEDİDE AKBULUT – Onu ifade etmek istiyorum.

Bu sene yayımladığımız “Hadislerle İslam” kitabımızın -ki büyük bir projedir- inşallah ulaştırılması sağlanacak. Tabii, ben yayının bölümünde değilim ama iletteğim isteklerinizi. “Hadislerle İslam”da biz bunu ayıkladık yani bu rivayetlerden kurtardık ama bir ilahiyatçının hem kitabında hem söyleminde bunları kullanmamasına biz yaptırım uygulayamayız. Herkes kendi değişik...Nasıl ki başka birimlerde bir sosyoloji açısından, bir psikoloji açısından kendi varyantlarını, kendi değerlerini, modellerini kullanıp o görüşleri ifade ediyorsa biz de tarihte süregelen ama kitaplara her nasılsa geçmiş bu rivayetleri kaldırma, değiştirme yetkisine sahip değiliz. Ama, biz, kullandığımız dili, hem kendi kitaplarımızda hem de personelimize yönelik eğitim materyallerimizde, modüllerimizde tamamen kaldırdık, sildik. Başkanımızın kendi ifadesi... Şimdi yayına gireceğimiz şiddete karşı tepkilerimiz, şiddetle ilgili yaptırımlarımızla ilgili kitapçıkta da bunu özellikle belirttim. Tabii, bu rivayetler tarihsel ve usul incelemesine tabi tutulması gerekiyor, tutulmuş ve böyle bir kitap ortaya çıkarılmış.

Kurumsal yapımızın olduğunu söyledik. Kitaplarımızın tabii parayla olduğunu söyledim.

Şunu ifade etmek istiyorum: Bizden kim, herhangi bir kimlikle yani özel ve tüzel bir kimlikle bir yazıyla kitap istediye ona cevap verilmiştir. Özellikle Kur'an-ı Kerim bağlamında, nerede olursanız olun isteğinize cevap veriliyor. “Verilmedi.” diyorsanız biz o dilekçeye hakikaten bakalım çünkü... Mesela benim bir cezaevinde şahit olduğum, ben orada görevliken -dört yıl din dersi verdim cezaevinde- mahkûmlar dediler ki: “Bize şu lazım, bu lazım, ilmihâl lazım...” 200 tane

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 26

kitabı biz istedik. Ben taşradaydım o zaman. Biraz da ummadım yani isteyelim ama hani “isteyenin bir yüzü kara” esprisiyle. Hakikaten hemen geldi. Başkanlığımız bizim Amasya E tipi cezaevine o 200 adet kitabı gönderdi ve biz de paylaştık. Yani, bu noktada elinden geleni yaptığına ben kendim de şahidim ama olmamışsa “Hadislerle İslam” gibi biraz ağır bir maliyeti olan bir kitapsa onu bilemiyorum. O bizim ilgi alanımız dışında.

Şimdi, Binnaz Hanım’ın, Sayın Vekilimizin de bize hakikaten çok güzel bir önerisi oldu, kamu spotu ve afişlerle, özellikle reklam panolarında olması gereken ifadeler. Doğrudur, ben not aldım, inşallah iletceğim. Güzel bir çalışma olacağına inanıyorum.

Aile içi şiddetin aile mahremiyeti olduğunu personelimiz, hani “Kol kırılır, yen içinde kalır.” anlayışıyla “Kimseye söylemeyin, susun.” diye böyle bir... Belki geçmişte olmuştur, yaşanmıştır. Şunu ifade etmek istiyorum: İlahiyat fakültesi öğrencileri ya da mezunları malumunuz bizim personelimiz yani muhtemel personelimiz onlar. İlahiyatı bitirmeyen bizim personelimiz olamaz. Şimdi, ilahiyatlarda bu tarz eğitimlerin, özellikle dinî danışmanlık ve rehberlik eğitimlerinin ya da manevi destek eğitimlerinin verilmesi noktasında biz ısrar ediyoruz, çalışıyoruz yani YÖK’le bu arkadaşlarımıza... Yani, şimdi aile ve dinî rehberlik bürolarında kimler görev yapar? İlahiyat fakültesi mezunları görev yapar. Ama, biz, artı, o mezunları hizmet içi eğitimden geçiriyoruz. Yani, belirli bir saat, diyelim ki yüz yirmi saat Aile Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığımız, Adalet Bakanlığımızdan gelenlerle bir eğitime tabi tutuyoruz. Takdir edersiniz ki yüz yirmi saatlik bir eğitim elbette ki bir formasyonu yüklemek için yeterli olmayacaktır. Bu nedenle, dört yıllık veya beş yıllık bir ilahiyat eğitimine yayılmasını istiyoruz. Yani, önceden tercih etsin arkadaşlar “Ben manevi destek alanında, manevi ve rehberlik alanında çalışacağım.” diye, böylece donanımlı gelsinler istiyoruz. Eğer donanımlı gelirlerse... Nasıl ki bir polisimizin dayak yiyip karakola giden kadına -biz de şahit olduk buna- “Bacım, kocandır, döver de sever de.” deyip eve gönderdiği gibi, bir din görevlimiz de bunu yapmış olabilir yani geleneksel algılarından kaynaklı olarak. Biz bunların neticelendirilmesi, sona erdirilmesi için personelimizin şiddetle eğitime ihtiyacı olduğunu ve sürekli eğitimi söylüyoruz. Her yıl sürekli personele yönelik eğitimlerimiz devam ediyor.

Merhamet noktasında, Sayın Vekilimiz, evet, belki o ifade genel bağlamda yani açık bağlamda, kadınların zayıflığını vurguluyor, doğrudur ama “merhamet” kavramını farklı değerlendirebiliyoruz. Biz o kitabın içeriğinde, şiddeti uygulayanın zayıflığına vurgu yapıyoruz yani kadının...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Şiddet konusunda bu dediğiniz. Allah kimsenin yüreğinden merhameti eksik etmesin.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ SEDİDE AKBULUT – Doğrudur. Ama şiddet sonuçta yine bir merhametsizliktir. Eğer zayıflık diye kadına yönelik bir zayıflık olarak... İçeriğini okumanızı inşallah fırsat bulabilirsiniz... Ki, bir de biz içerikte şunu vurguladık: Şiddet uygulanan kişi değildir zayıf, şiddeti uygulayan kişidir zayıf. Çünkü, şiddet hakikaten güç iddiasında bulunmak isteyen insanın zayıflık göstergesidir. Başka bir şekilde gücünü gösteremediği için zayıflıktır ve o gücü dayakla, şiddetle gösteriyor. Biz ona işaret koymak istedik. Tabii, yanlış algı olabilir, bunu değerlendiririz Sayın Vekilim.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama, insanlar şiddeti zayıf olduğu için uyguluyor, tam tersi, kendini güçlü hissettiği için...

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ SEDİDE AKBULUT – Doğrudur.

BAŞKAN – Şu anda tutanaklara girmiyor efendim. Sayın Yüceer, not alın lütfen, ben tekrar size söz veririm. Kayıtlara geçmiyor.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ SEDİDE AKBULUT – Ben bu noktadaki uyarılar için Sayın Vekilimize teşekkür ediyorum, değerlendireceğiz inşallah.

Toplumda din adamları olarak bildiğimiz bazı isimleri verdiniz, bazı isimlerin söylemleri oldu, kendilerine ait söylemler bunlar. Diyanetin kurumsal söylemleri elbette ki değil. Biz bunlara karşı ortak bir tavır geliştirebiliyor muyuz? Başkanımız ve Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanımız belirli zamanlarda Diyanet TV’de açıklamalar yaptılar bununla ilgili. Bu bizim görüşümüz değildir ve ileriki süreçlerde yapılacaktır diye düşünüyorum.

Aynen farklı farklı söylemlerin, farklı dinî kanaatlerin toplumda yansıtılmasının doğru olmadığını şöyle düşünüyoruz: Din birtakım hem hadis ve hem ayet dediğimiz ki daha sonra “ayetlerin tefsiri” dediğimiz tefsir ki yorumdur, herkes okuduğu... Bir kanun maddesini bile... Mesela biz bir kanun maddesi üzerinde dün bir yorum yaptık. Diyor ki bir arkadaşımız: “Ben bu yorumu anlıyorum, bu ödeme yapılabilir.” Diğer arkadaşımız “Ben de bu yorumu anlıyorum, ödeme yapılamaz.” diyor. Hani bir yorum algısı var yani okuyan dilediği gibi yorum yapabiliyor. Biz yorumlara müdahale etme hakkına sahip değiliz. Yapabiliyorlar yorumları. Ama, eğer Başkanlık olarak bizim yorumlamamızda bir eksiklik ve hata varsa, bu noktada bizim de kendimizi sorgulamamız gerektiğini elbette ki düşünüyoruz.

Cuma hutbelerinde ortak dil önemli. Son yıllarda bölgesel hutbelerde farklı sıkıntılar oluştuğunu gördüğümüz için Başkanlığımız, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz hutbede ortak bir dil kullanmaya çalışıyoruz. Topluma hakikaten yön

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 27

verecek, mesaj verecek, özellikle kadına yönelik şiddet noktasında, kız çocuklarının eğitilmesi noktasında, ailedeki sevgi ve samimiyetin korunması noktasında hutbelerimizi genel yapıyoruz artık. Bu dili kullanmaya gayret gösteriyoruz.

Evlilik öncesi eğitim için Aile Bakanlığımızın böyle bir çalışması vardı. Evlilik öncesi eğitim formatörü olarak ben de eğitim aldım. Biz şu anda belediyelerle yapmaya çalıştığımız bir protokol, bir anlaşma gereği, evlilik için başvuran çiftlerin, istedikleri takdirde -ki Aile Bakanlığının da böyle bir çalışması- Aile Bakanlığının bu evlilik öncesi eğitimine biz de katılabileceğiz. Şiddetin dinî herhangi bir içeriği, verisi olmadığını ifade etmek, evdeki huzurun, evdeki samimiyetin sağlanması noktasında öncelikli bilgileri vermek bağlamında.

Yine, Sayın Vekilimizin ifade ettiği kamu spotunu inşallah ben de Başkanlığımıza ulaştıracağım.

Bu çalışmaların kadınlara yönelik hayırlara vesile olacağına inanıyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Doğrusu, ifade etmeye çalıştıklarımın doğru anlaşılmadığını anladım açıklamalardan. Bir iki hususu tebeyyün ettirmek istiyorum.

Biz kimsenin farklı yorumlar yapmasına falan karşı değiliz. Mesela “Levlake levlak, lema halaktül eflak” sizin yayınlarınızda mevcuttur. Bu Allah’a bühtandır, iftiradır. Peygamber’imize yönelik “Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım.” diye bir hadis değil mi? Şimdi, Allah bir şeye “Ol.” dediği zaman hemen oluveriyor, öyle değil mi? Yani, bir şeye “Ol.” derse hemen oluveriyor.

Bir insanı elçi olarak yeryüzüne göndereceği zaman başka elçiler de var. “La nüferriku beyne ehadin min rusühil.” diyor, “Biz peygamberler arasında ayrım gözetmeyiz.” diyor. Bu, peygamber milliyetçiliği için uydurulmuş bir hadistir, bunu bilmeniz gerekiyor.

Bir başkası: Kur’an kendisini “müfessir” olarak tanımlıyor, siz hâlâ “tefsir” diyorsunuz. Bu galat olarak tarih boyunca kullanılmış bir şeydir ama Diyanetin buna bir açıklık getirmesi gerekiyor. Kur’an kendi kendinin en iyi tefsiridir çünkü ayettir bu, Kur’an’ın müfessir olduğu hususu.

Bir başkası kitap konusu. Ben size İncillere itiraz ediyor toplum, siz de Kur’an dağıtın dedim, yoksa Diyanet İşlerinin mesela diyelim ki... Kur’an diyorum, dikkat edin, başka kitaplarınız da var çünkü bir sürü yanlış bilgi de çıkabilir, o itibarla söylüyorum ama herkesin bilgisi kendine ait, kanaati odur. Yani, Diyanet İşleri Başkanlığı heyet hâlinde yaptığı bir meali -ki onda da kuşkusuz, herkesin yaptığında eksiklikler olacaktır- bürolarına koyabilir, isteyen gidip alabilir, müftülüğü ziyaret eden insan alabilir, Kur’an kursunu ziyaret eden alabilir yani çeşitli odaklara... Yoksa nasıl anladınız onu ben de hayret ettim doğrusu, benim söylediğim o değildi.

Dolayısıyla, mesela Diyanet şöyle bir noktaya gelebilir: “Tabii ki canım, falan hoca efendi şöyle dedi.” deyip ona karşı çıkacak değil. Ama şunu yapacak: Benim toplumunda din ve dine dair hayata ilişkin bir problem varsa insan önce Diyanete güvenecek. Güvenmiyorlar size, niye? Gidiyor, cahil bir adamın, bir şeyhin peşinde koşuyor. Sana güvenmiyor, niye? İndiniz mi bunların sebeplerinin altına? Yani, bu toplumda din ve dine dair bir müşkülât olduğunda benim insanımın size koşması gerekiyor, size sorması gerekiyor. Sizin dışınızda arayışlar... Ama siz “Bizim dışımızdaki arayışları engelleyelim, diğer hocaları engelleyelim...” Nereden çıkardınız bunu, anlayamadım yani. “Böyle bir yetkimiz yok.” diyorsunuz, tabii olamaz canım. Yani, o insan haklarına aykırı her şeyden önce, nasıl olabilir öyle bir yetkiniz.

Ama şunu demek istiyorum: Siz o kadar mukni, ikna edici, o kadar sahici şeyler ortaya koymalısınız ki toplumda birisinin din ve dine dair hususlarda bir sorunu olduğunda falan cahil adamın peşine gitmemeli ya da onu aramamalı çünkü onu yanlış sevk ediyor. Sizi aramalı. “Niye bu güveni toplumda tesis edemiyorsunuz?” Sorduğum buydu aslında. Bu kadar açık sormak istemezdim, incitir çünkü. Yani, bu güveni niye kuramadın? Bu anlamda söylüyorum yani “Mahkeme duvarı gibi soğuk mu kaldın topluma, yoksa senin dinî söylemlerin de sorunlu mu? Yani, kurumsal olarak bir sorun yaşıyor musun?” anlamında ifade ettiğim şeylerdi.

Bu itibarla, Hocam, bunların düzeltilmesini talep ediyorum. Yani, anlattığınız hususlar benim maksadım olan hususlar değil.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Dalbudak, buyurun.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Teşekkürler Başkanım.

Biraz önce Derya arkadaşımız Diyanetle ilgili burada çeşitli uygulamalarda evlilik öncesi birtakım eğitimlerin, birtakım bilgilendirmelerin, bilinçlendirmelerin yapılması konusunda bir şeyler söyledi. Benim aklıma şu geldi: Bizim Denizli’de il müdürlüğünde böyle bir uygulama var ama bunu hani araştırmak lazım. Evlilik öncesi bir çiftin mecbur gideceği ilk aşama kan testi ve sağlık il müdürlüğü. Dolayısıyla, bir çifte ulaşabileceğimiz ve orada birtakım eğitimleri

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 28

verebileceğimiz alan ilk orası çünkü diğer türlü başka... Belki kurumlar, Diyanet, belediyeler vesaire bu tür evlilik öncesi eğitimleri veriyor ama çift eğer bunu kabul ederse gidiyor. Ama, il sağlık müdürlüğüne gittiğinde o testi yaptırmak zorunda ve oraya gittiğinde de eğer bu belki zorunlu kılınmasa bile, farklı bir yaptırımla orada çünkü... Yani, Denizli’de böyle bir şey vardı, Diyanetten gelen bir arkadaşımız, barodan gelen bir avukat orada, sekiz hafta gibi, evlenecek olan çiftlere eğitim veriyordu. Dolayısıyla, evlenecek olan hanımefendi, bayan, erkek ikisi de oradaki bilgilendirme ve bilinçlendirme anlamındaki o eğitime katılıyorlar ve daha sonrasında da evlilik gerçekleşiyordu. Sadece bir öneri olarak söylüyorum. Bunu bütün Türkiye’de yapıyor muyuz, bir araştırmak lazım ve evlilik öncesinde diğer kurumlar da desteklemeli, Aile ve Sosyal Politikalar, Diyanet ve diğer belediyeler vesaire ama evlenecek çiftçi mecbur yakalayabileceğimiz ilk nokta o test için geldiklerindeki süre ve zaman. Dolayısıyla, hani o süreçte belki buna daha yoğun çalışılabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Akbulut, buyurun.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI TEMSİLCİSİ SEDİDE AKBULUT – Ben teşekkür ediyorum.

Herhâlde Sayın Vekilimiz İsmet Bey’in söylediklerini yanlış anlama olarak değil de... Biz kurumsal olarak her söylenen yoruma bir cevap eğer verecek olursak zannedersen bir çatışma çıkar. Şu kitapçıkta Başkanlığımızın şiddet ve kadına yönelik söylemleri açıkça ifade edilmiş. Yani, her bir söylemde yeniden karşı bir cevap vermek herhâlde... Ben kendi kanaatimce diyorum ama Başkanlığımız bu görüşleri, sizlere de az önce arz ettiğim sunumlarımızda gerçekleştirilmeye çalışıyor.

Kattığımız hakikaten güzel katkılarınız benim için çok önemli oldu, Başkanlığım için, Daire Başkanlığım için, özellikle kamu spotu, afişler noktasında. Umarım daha güzel çalışmalarla bir dahaki komisyonlarımızda da buluşmak nasip olur.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum size hem katılımınız hem sunumunuz için.

Açıkçası, Diyanet İşleri Başkanlığının çalışmaları bugüne kadar Komisyonumuza gelen sunumlar içerisinde en ileri ve konusuyla ilgili olandı. Bunu hep birlikte de gördük. Belki de bugüne kadar çok nüfuz edilememiş olması bundan önceki yönetimlerle ilgili, belki o yönetimlerin toplum ile kendi arasına koyduğu bir mesafeden gelmiş olabilir ama mevcut yönetimin özellikle kadına karşı şiddet, aile ve çocuk konularında ben çok gayretli olduğunu gördüm, zaten biliyordum, bunun için de teşekkür ediyorum.

Sağ olun Sayın Akbulut.

Şimdi, 4’üncü madde -çok çabuk- İnsan Hakları Kurumunun kadına yönelik şiddetin önlenmesinde üstlendiği rol, yürüttüğü faaliyetler ile kadına yönelik şiddetin önlenmesi kapsamında alınması gereken önlemler hakkında kurumun tespitlerini bizimle Uzman Süreyya Kavaklı paylaşacak.

Sayın Kavaklı, buyurun.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU UZMANI SÜREYYA KAVAKLI – Hepinize saygılar sunuyorum.

Kadın haklarıyla ilgili değerli arkadaşımız yurt dışında görevde olduğu için, ben de konuyla ilgili sunum hazırlayamadım ama size kurumumuzun 2014 yılında kadın insan hakları çalıştayıyla ilgili bir çalıştay kitapçık hâline getirildi, onu dağıttık ve kısa faaliyet raporumuzu dağıttık.

Türkiye İnsan Hakları Kurumu 6332 sayılı Kanun’la kendisine verilen görevler ve yetkiler çerçevesinde insan hakları alanında incelemeler ve araştırmalar yapmakta, raporlar hazırlamakta, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara tavsiyelerde bulunmakta, ihlal iddiası başvurularını incelemekte, kötü muamelenin önlenmesi amacıyla alıkonulma yerlerini düzenli olarak ziyaret etmekte, insan hakları alanında bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirmekte.

Bu genel açıklamadan sonra, kadına yönelik şiddetle ilgili -tabii, benim uzmanlık alanım değil, bu konuyla ilgili çalışma yapmıyorum ama- özellikle kötü muamelenin önlenmesi amacıyla alıkonulma yerlerini ziyarette Antalya L tipi kapalı cezaevine ben bir ziyarette bulundum kurul üyelerimiz ve diğer uzman arkadaşlarımızla. Bu da kurumumuza gelen bir sivil toplum kuruluşunun başvurusu üzerine oldu, cinsel istismar ve kötü muamele konusu. Oradaki gözlemlerim ve kurumumuza yine gelen başvurulardan ve gerekse kişilerden, iş yerinde psikolojik şiddetle ilgili başvurulardan şiddete ilişkin genel olarak bir şeyler söyleyebilirim katkıda bulunmak adına. Özel olarak kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmıyorum, bunu belirtmiş oldum, daha önce de belirtmiştim.

Efendim, 15 Temmuz 2013’te Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunu ziyaretimizde 18 yaşın altında bir mahkûma, yine aynı hücrede daha yetişkin bir mahkûmun cinsel istismar iddiası ve kötü muamele iddiası vardı.. İncelemelerde bulduk, görüşme yaptık ve mağdurun Kütahya Cezaevine gönderildiğini, failin de tekrar Isparta Cezaevine gönderildiğini öğrendik. Antalya Cezaevindeki gözlemlerimiz, incelemelerimizden sonra onlarla bire bir görüşmek için diğer cezaevlerine ziyarette bulduk. Kişiyle, mağdurla yaptığımız görüşmede –ki tabii cinsel istismar iddiası çok ağır bir durumdu- benim çok hassas bir durumda diğer 3 arkadaşımızla beraber, hâkim ve uzman arkadaşlarımızla yaptığımız

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 29

görüşmede, kişinin aile öyküsünde yine hep belirtildiği gibi şiddetle ilgili, yoksulluk, cahillik, eğitimsizlik, diğer bütün faktörler, işte psikolojik faktörler sıralanmış ve orada bize verilen bilgide yine kişiye bu süreçte, inceleme sürecinde “borderline” kişilik bozukluğu teşhisi konuldu. Bu ağır bir tanı bildiğiniz gibi. Yani yaşam öykülerinde çocukluk dönemleri, belki nesiller öncesi yani birkaç nesil öncesi birbirlerine aktarmaları, işte madde kullanımı, şiddet...

Bunlar hep yaşanılarak öğrenilmiş şeyler yani bunlar hem öğretilen hem de uygulamada, kurumlardaki değerli temsilcilerimizin katkılarından öğrendiğimiz, kitaplardan öğrendiğimiz bunlar birer veri. Ama bire bir kişilerin psikolojik şiddet, mobbing, Başbakanlığın 2011/2 sayılı Genelgesi uyarınca da belirtildiği üzere, ayrıca kişilere yönelik de özellikle mobbingde çok farklı etkenler söz konusu olabiliyor. Biliyorsunuz, mobbing vakalarında yargıda önemli kararlar var, bayağı bir birikim oluştu ama -kurumsal incelemelerde- kurumlarımızın altyapıları buna göre uygun düzenlenmemiş, bizim kurumumuz da buna dâhil olmak üzere. Ama ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik kurulunun tasarısının buna biraz daha uygun olduğunu gözlemledik çünkü dosya üzerinden şiddet olayını incelemek çok yeterli değil. Bir iki vakada kendi görüşmelerimizde ve kuruma davet ettiğimizde hiç de öyle olmadığını görüyorsunuz yani kişilerin beyanlarında bire bir görüşmelerinizde, sorularla irdelediğinizde çok da farklı sonuçlar çıkabileceğini gözlemliyorsunuz. Çelişkileri çok kişilerin. İnsanın yapısının, psikolojik yapısının karmaşıklığını göz önüne alırsak eğer böyle bir şiddet, ülkemizde genel bir şiddet, kadına yönelik şiddetin dışında bir şiddet haritası çıkarırsak yani insanı, kadını, erkeği, psikolojik özelliklerini, bunun dinamik yapısını, modern psikolojinin söylediklerini hep dikkate almak gerekiyor. Özellikle bağlanma kuramı diyor ki: Bebek ile annenin bağlanma süreci, ayrışma süreci... Bunlar çok önemli yani bilinçaltı devasa bir şey. Dolayısıyla bizim gördüğümüz, görebildiğimiz yansıyan kısımlar çok yüzeysel kısımlar. Bunları daha derinlikli yani her bakımdan, her kurumun muhakkak tabii ki katkısı çok büyük ama dediğimiz gibi, tematik olarak özel ayrı başlıklar altında yoğunlaşmak gerekiyor.

Şimdi, o vaka örneğinde aldığımız zaman çok derin problemleri var kişinin yani görüştüğümde tutarsız cevapları var, birbirlerini çelişkileyen şeyler var, cinsel istismar olayını önce kabul etmiyor, sonra kabul ediyor, işine nasıl geldiyse lanse ediyor, o anki çıkarına nasıl gelirse söylüyor yani insanın böyle de bir iyiye evrilme, kötüye dönüşme gibi de bir şeyi var. Siz burada bunu tespit edemiyorsunuz. Adli Tıp birtakım tespitlerde bulunmuş, “İşte, efendim, eğer kayganlaştırıcı maddeler kullanılırsa bunu tespit edemezsiniz.” diye ve orada öyle bir muamma olarak kaldı. Ama benim söylemek istediğim şu: Diğer yetişkin kişi de -40 yaşını aşmıştı, yaşam öyküsünü aldığımızda, görüştüğümüzde- 13 yaşında ilk suçunu işlediğini, hırsızlık suçunu işlediğini söyledi. Belki o anda müdahale edilseydi... Şimdi, çocukları o yaşta hapsedip, hiçbir eğitime tabi tutmadan, hiçbir rehabilitasyona tabi tutmadan mahkûm hâlde bıraktığımız zaman, biliyorsunuz insan eğitime muhtaç, ne kadar tabii eğitim verseniz de eğitime açık insanlar farklı ama hiçbir eğitime tabi tutulmadan mevcut durumuyla o ortamda muhafaza ettiğinizde daha da kötüye evrildiklerini görüyorsunuz. Kişi orada, artık dışarıdaki bir yaşamda var olamamış, 40 yaşına gelmiş. Biliyorsunuz ki gelişimsel özellikler, insanın gelişim psikolojisi her yaşın bir ihtiyacı olduğunu, bir dönem ödevi olduğunu söyler. Şimdi, o dönemde bu statü kazanma, diğeri üzerinde güç edinme, kendini ispatlama ihtiyacıyla hareket ediyor ve diğeri kontrol etme ihtiyacını duyuyor.

Dolayısıyla burada ihtiyaçları, kişileri bire bir değerlendiren bir gözle, bir anlayışla bakmamız lazım, yargılayıcı, suçlayıcı değil. Eğer anlayış açısından bakarsak sevginin ve şiddetin kaynağını yani şiddeti konuştuğumuz zaman karşısında sevginin olmamasının, ortaya çıkmamasının nedenlerini, ne yapabileceğimizi de konuşmamız lazım ki ortaya daha pozitif, daha olumlu sonuçlar çıkaralım, üretelim yani insan üretmediğinde, kendisine birtakım imkânlar tanınmadığında kendisini geliştiremiyor, insan olma vasfını kazanamıyor. İnsan tabii ki bu yönüyle de işte psikoloji, sosyoloji, diğer birimlerin verilerinden de yararlanarak daha kapsamlı çalışmalar yapmamız lazım. Bir anda tabii bunları çözüme kavuşturmamızı da hepimiz istiyoruz ama bu da bizi yılgınlığa sürüklememeli, kolay bir şey değil yani çalıştığımız konu gerçekten kolay bir şey değil, insanın derinliğinde, katmanlarında olan şeylerden bahsediyoruz. Kendi hevâ ve hevesleri nedir, beklentileri nedir, neye göre güdülendi, neye göre o hareketi yaptı? Sonra kınanmaktan korktu, bize farklı bir cevap verdi yani bunları tespit etmek gerçekten kolay bir şey değil. Onun için, elimizdeki diğer bütün disiplinler arası çalışmayla, bilimsel yöntemlerle, Türkiye İnsan Hakları Kurumu da hem sivil toplum kuruluşları hem diğer kurumlarla iş birliği yaparak bir köprü görevini yapıyor. Bu araştırmanın, bu Komisyonun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin de bu yöndeki katkısı takdire şayan.

Benim şu anda söyleyebileceğim bu. Ayrıyeten sorular olursa tabii ki cevaplamaya çalışacağım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Çok değerli üyelerimize sorayım: Katkı sağlamak ya da soru sormak...

Sayın Yüceer, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum ben de öncelikle.

Tabii, cezaevleri çok ayrı bir sorun. Ben de ziyaret yapıyorum cezaevlerine gittiğim her yerde, gerek çocuk ve kadın cezaevlerine. Onların kendine ait çok farklı özellikleri var yani kadın olmaktan dolayı bir kat fazla, iki kat daha fazla uğranılan istismar, şiddet gerçekten ürkütücü boyutlarda. Ama şimdi bakınca da yani kadın sorunu, kadın hak ihlalleri, insan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 30

hakki sorunu. Bu bağlamda da inceliyoruz, konuşuyoruz, ifade ediyoruz ama çalışmalarda yani insan hakları savunucuları olsun, işte sizin gibi çalışan kurumlar olsun, dernekler olsun ya da kendini insan hakları savunucusu olarak lanse eden, işte televizyon ekranlarında, medyada yer bulabilen kişilerin konuşmalarına, içeriklerine baktığımızda maalesef kadınlar çoğu zaman yer almıyor ya da çok az yer alıyor. Yani bu konuda bir eksiklik var, gerçekten “insan hakları” çatısı altında kadın sorununun yeterince ele alınmadığı, yeterince ifade edilmediği, belki onların tarafından da sahiplenilmediğini görüyorum, şahitlik yapıyoruz. Bu konuda ne yapmak lazım, ne yapıyorsunuz, bizler ne yapabiliriz? Yani bu alan biraz eksik gibi, gerçekten öyle. Nasıl doldurulabilir yani orada kadınlar ne kadar daha fazla yer alabilir? Bunun için bir çalışma var mı? Merak ettim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU UZMANI SÜREYYA KAVAKLI – Şimdi, biliyorsunuz, 6332 sayılı Kanun’la 2012 yılı Haziran ayında kurumumuz kuruldu. Şu anda henüz altyapı çalışmaları sürüyor, ikincil mevzuatlar... İnsan hakları uzmanlığı sınavını yaptık, mülakat sınavına geçilecek. Şimdi, burada tabii uzmanlaşmaya gidilecek. Dolayısıyla uzmanlaşma önemli, kurumsal hafıza önemli. Orada özellikle sorun alanlarında çalışılması gerekiyor. İşte nedir? Kadın hakları, çocuk hakları, diğer haklar yani burada bir birikim olması lazım. 2012 ve 2014... Şu anda ben tabii kadınıla ilgili çalışan uzman olmadığım için daha teknik, daha detay bilgi veremeyeceğim ama bu çalıştayda görüldüğü gibi bu alanda çalışan sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumların görüşleri var, katkıları var. Bunların ötesine nasıl geçebiliriz, hep beraber arayacağız bunu.

Benim işte söylediğim gibi, iş yerinde psikolojik taciz, mobbinge ilgili verilerle ilgili Çalışma Bakanlığına bir öneride bulduk. Şu andaki mevzuatla incelemenin yetersiz olduğunu... Mevzuatta bu konuyla ilgili başvuru yöntemi olmalı, inceleme yöntemi olmalı ve bunu hep beraber görüşmeliyiz. Başbakanlığın bu genelgesinin 5’inci maddesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına veriyor bu görevi, çalışanların uğradığı psikolojik taciz, şiddet olaylarını incelemek, izlemek, önlemekle ilgili politikalar üretmeyi. Biz o kurulun bir üyesiyiz. Biz de kendi katkımızı bu açıdan yapacağız. İşte, farklı, Kamu Denetçiliği Kurumu kendi açısından yapacak, diğer STK’lar kendi açısından yapacak. Yine hep beraber iştirâ ederek, danışarak bir şeyler ortaya koyacağız. Bu konudaki çalışmalar devam ediyor.

Ben, şu anda belki hani böyle bir sihirli değnek olsa da şu şu şu nokta atışları yaparak şöyle şöyle... Bunu söyleyebilecek değilim ama yine katkılarımızı sürdüreceğiz bu konuda. Şu anda istatistik bilgilerinin dökümü yapılıyor, şubat ayında büyük ihtimalle açıklanacak, web sitemizde de açıklanacak. Burada ne kadar başvuru oldu? Bilebildiğim kadarıyla tam 900 küsur başvuru var kuruma. Bunun ne kadarı işte şiddettir, ne kadarı kadın haklarıdır, onu şu anda elimde veri olmadığı için söyleyemiyorum.

Yine veriler üzerinden gideceğiz, yine tabii ziyaretlerimizle, bu bize gelen başvurularla, kurumsal incelemelerde elde ettiğimiz verilerle, raporlarımızla, araştırmalarımızla yine katkıda bulunacağız. Şu anda söyleyebileceklerim bu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli arkadaşımıza da çok teşekkür ediyorum.

Bir öncekiyle ilgili bir ilave yaptıktan sonra... Şimdi, mesela, bu şiddet vuku bulmadan önce alınabilecek tedbirler arasında ilahiyatın çeşitli kademelerinde ve kurumlarında yapılabilecek şeylerden bahsetmiştim. Bunu biraz daha yaygınlaştırmak gerekir. Ülkemizde bulunan bütün inanç grupları, kanaat önderleri, her iki kurum tarafından, İnsan Hakları Kurumu tarafından da ya da Komisyon tarafından da çağrılabilir ve onlar da bu toplumsal şiddet konusunda ya da başka konularda ön çalışmalar yapıp kendilerini müracaat merci hâline koyabilirler. Bunlara Museviler dâhildir, Hristiyanlar dâhildir, Alevi cemevleri dâhildir. Eğer toplumun bu kanaat önderlerini, inanç gruplarını işin içine katarsak işimiz biraz daha kolaylaşır diye düşünüyorum.

Şimdi, ben, aslında bizim çalıştığımız bu Komisyonu da insan hakları bağlamında düşünüyorum. İnsan hakları konusunda mesela burada Veda Hutbesi’nin incelenmesi gerekirdi, bunu göremiyorum; Medine Vesikası’nın incelenmesi gerekirdi, bunu göremiyorum; Magna Carta’ya ilişkin verilerin burada ifade edilmesi gerekirdi, onu göremiyorum; “Doğal ve tabii hukukta insan hakkı ihlali nedir?” konusunun incelenmesi gerekirdi, doğal ve tabii hukuku göremiyorum.

Dolayısıyla, sevgili arkadaşlar, bir hak tarifi yapmak istiyorum, belki çalışmalarımızın yönüne, istikametine tayan, tespitte katkı verir diye düşünüyorum. Yani hakkı şöyle tarif ediyoruz, bunun için asla cinsiyet ayrımı falan yapmıyoruz: Hak, hak edene, hak ettiği istihkakın -o her ne ise- hak ölçeklerine göre tevdi edilmesidir. Hak edene hak ettiği istihkakın hak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 31

ölçeklerine göre tevdi edilmesidir. Demek ki vermek zor olacak. İnsanlık böyle bir şey hakikaten. Bu tanım üzerinde çalışmamız gerekecek.

Özellikle bizi çok değerli katkılarıyla bilgilendiren çeşitli kuruluşlardan gelen arkadaşlarımız bu andığım hususları da çalışırlarsa zannediyorum bu süreçlere katkı vermiş olacaklar.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Murat Bey’in söz istemi var mı?

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Var.

BAŞKAN – Peki.

Buyurun efendim.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, İnsan Hakları Kurumuyla ilgili hem tespit mahiyetinde... Çünkü kurum çok yeni bir kurum, 2012 yılında kurulmuş. Tabii, kurumların toplumda iz bırakabilmeleri için yaşanmaları lazım, bilgi birikimini de artırmaları lazım. Bunu yaparken de mesela bu Komisyona katkı sağlamak için buradasınız ama burada bence katkı da alıyorsunuz aynı zamanda, biraz önce diğer vekilimizin, İsmet ağabeyin anlattığı gibi.

Bu kurumun diğer kuruluşlarla koordinasyonu ilgili durumu nedir? Yani mesela Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün bu hususta bir çatı görevi gördüğünü biliyoruz ve insan hakları noktasında da sizinle nasıl bir koordinasyon içinde olduğunu ve sizin paylaşımlarınızı oraya aktarıp aktaramadığımızı merak ediyorum. Sadece kadına karşı şiddetle ilgili değil, insan hakları noktasında, genel anlamda şiddetle ilgili söylüyorum bunları. Tabii raporlar hazırlayacaksınız. Raporların bağlayıcılığı önemli yani sadece tavsiye niteliğinde rapor hazırlanması yeterli olmuyor yani mevzuat olarak bu husustaki durumunuz nedir, eksiklikler var mıdır? Çünkü her şeyi kanunla çözülmüyor ama kanunsuz da bir şey çözülmüyor yani bir mevzuat, bir düzenleme yoksa, kurallar bütünü yoksa orada bir boşluk vardır ve insanlar o boşluğu değerlendirirler. Zaten insanlar kurallara uymak için değil, boşlukları aramak için yaratılmış gibi hareket ediyorlar. Aslında tersi olması lazım.

Mevzuat hazırlanmasına katkınız nedir? Yani Türkiye’de genel anlamda insan haklarıyla ilgili ihlaller noktasında mevzuatla ilgili çalışmalar yapılırken hangi görevleri ifa ediyorsunuz? Yani bunları söylerken de eksiklikler varsa bu noktalarda tamamlama da yapılabilir diye... Çünkü bu ilerde bizim Komisyon çalışmamız ve Türkiye’nin geleceğiyle ilgili de çok ciddi bir kurum bu kurum yani İnsan Hakları Kurumu hakikaten önemli vazifeler görebilecek nitelikte bir kurum tanımlaması da aynı şekilde.

İnsan Hakları Kurumu, bence araştırmasını yaparken, biraz önce sayın vekilim de bahsetti, sadece bir konuya ya da bir tarafa angaje olmamalı yani kendisini bir tarafta, mahkûm, mesela bir cezaevleri sadece onun inceleme alanı olmamalı, toplumda insan haklarıyla ilgili hangi türlü ihlaller varsa veya insan haklarıyla ilgili yapılması gereken ne varsa, en ufak hadiseden en büyük toplumsal olaylara kadar -ki bu araştırma raporunda da gördüm- bunun incelenmesi ve gerçekten bizim toplumumuza ait “insan hakkı” tanımının... Biraz önce sayın vekilim bir tanımda bulundu, her toplumun kendi bildikleri, aktardıkları ve yapması gerekenler var yani bu, kültüründen gelen şeylerdir. Bir Almanya göre normal görülen şey bizim toplumumuzun getirdiği, biriktirdikleri ve öğrettiklerine göre normal olmayabilir ve “hak” kavramı da yani çok eski bir tanımdır. İşte, “İnsan hakları, birinin hakkının başladığı yerde diğerininki biter.” Yani en basit, en eski -zannediyorum- Montesquieu’nun tanımı. Yani bize de ait bir şeylerin olması lazım. Yani bizim de bu kurumla bir şeyler ortaya koymamız lazım.

Hem katkıda bulunmak hem de bu merak ettiğim hususları öğrenmek için söz aldım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU UZMANI SÜREYYA KAVAKLI – Kurulun görev ve yetkileri 7’nci maddede düzenlenmiş. “Kurul, bu Kanun ve diğer mevzuatta belirtilen görevler yanında aşağıdaki görevleri yapar ve yetkileri kullanır.” diyor.

a) Kanunla verilen görevler kapsamında Kurumun faaliyet alanını ve görev önceliklerini belirlemek.

b) Kurumla ve Kurumun görev alanıyla ilgili düzenlemeler yapılmasına yönelik kararlar almak.

c) Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izlemek. Bu sözleşmeler tarafından kurulan inceleme, izleme ve denetleme mekanizmalarına Devletin sunmakla yükümlü olduğu raporların hazırlanması sürecinde, ilgili sivil toplum kuruluşlarından da yararlanmak suretiyle görüş bildirmek; bu raporların sunulacağı uluslararası toplantılara, temsilci göndererek katılmak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon: (10/124) Giriş : Tarih : 28/1/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 32

ç) Kurumun diğer ülkelerin ulusal ya da uluslararası düzeyde faaliyet gösteren benzeri işleve sahip kurumlarıyla ikili ve çok taraflı ilişkiler kurmasına karar vermek. Birleşmiş Milletler ve bölgesel insan hakları kuruluşlarıyla iş birliği yapmak ve ortak faaliyetlerde bulunulmasına karar vermek.

d) Gerek gördüğünde Kurumun kendi alanında çalışan uluslararası kuruluşlara üye olmasına veya bu kuruluşlarda Türkiye'nin temsil edilmesine karar vermek.

e) İnsan hakları alanındaki sorunlar, gelişmeler ile kamu kurum ve kuruluşlarının bu alandaki performanslarını değerlendiren yıllık raporlar hazırlamak, bunları yayımlamak ve ilgili kişi ve kuruluşlara dağıtmak. Düzenli yıllık raporlar dışında, gerek görüldüğünde insan hakları alanına ilişkin özel raporlar yayımlamak.”

f) Gerektiğinde üç üyeden müteşekkil heyetler ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere ziyaretler gerçekleştirmek.

g) Kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte, insan haklarının geliştirilmesini teşvik eden ve hak ihlallerinin giderilmesini hedefleyen kampanya ve programlar yürütmek.

ğ) Kurum tarafından insan hakları alanında yapılan inceleme ve araştırmaları, hazırlanan raporları ve benzeri çalışmalarını karara bağlamak.

h) Kurumun stratejik planı ve performans programları ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçe teklifini görüşmek ve karara bağlamak.

ı) Kurumun performansını ve mali durumunu gösteren raporları onaylamak.” diye devam ediyor.

Kurulun çalışma esasları: “Kurul gerekli gördüğü durumlarda kararlarını kişisel verilerinin gizliliği ilkesine bağlı olarak uygun vasıtalarla kamuoyuna duyurabilir. İhtiyaç duyulması hâlinde görüşlerinden yararlanmak üzere ilgili kişiler kurul toplantısına dâhil edilebilir. Ancak kurul kararları toplantı dışında katılanların yanında alınmaz.” şeklinde kurulun çalışma ve esasları da düzenlenmiş.

Tabii ki şu anda mevzuatla ilgili zannediyorum yine bir çalışma var. Bu çalışma grubunda olmadığım için şu andaki durumla ilgili bilgi veremeyeceğim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen ya da katkı sağlamak isteyen var mı?

İnsan Hakları Kurumunun da sunumu için ben Süreyya Kavaklı Hanıma çok teşekkür ediyorum. Bugünkü toplantımızın sonuna geldik.

Geneliyle ilgili veya yarınki gündemle ilgili bir şey söylemek isteyen yoksa ben toplantıyı kapatıyorum.

Herkese çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati : 18.24